

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

24:e årg. 1928.

Nr 7. Juli.

Pris 25 öre

EFTER KONGRESSSEN.

Kvinnokongressen 29 maj—2 juni 1928.

En kongress är ju som allt annat här i världen ett omtvistat ting. Inte så, att själva idén att hålla kongresser och konferenser i och för sig äro saker, som det tvistas om. Tvärtom torde kongressande vara rätt omtyckt av de flesta, som aktivt deltaga i en rörelse. Vad som däremot alltid blir föremål för utläggningar är kongressens arbete och de beslut den fattat. Detsamma gäller naturligtvis också kvinnokongressen. Skola vi själva ge oss in på ett bedömande, så torde detta icke kunna bliva i full överensstämmelse med

det borgerliga Stockholms Dagblads, där en mindre vederhäftig skribent beretts plats till utgjutelser över kongressen, vilka vittna om föga insikter och förståelse. Det har sina vanskligheter att efter en eller annan "fransysk" visit fälla kategoriska omdömen i stil med signaturen "Femina".

Kongressens uppgift var i främsta rummet att söka reda ut efter vilka linjer kvinnorna skola politiskt organiseras och arbeta inom partiet. Därom har diskuterats ganska länge inom kvinnoförbundet. För det fort-

satta arbetet var det bäst att låta den frågan taga all den tid i anspråk, som kongressen själv ansåg nödvändig. Och kongressen tog god tid härför, ty ombuden voro medvetna om, att ute bland förbundsmedlemmarna intresset för kongressens förhandlingar starkast var knutet vid omorganisationsfrågan. Men kongressen fick dock tid att ägna sig åt överläggningar om många andra betydelsefulla spörsmål och torde fullt motsvarat förväntningarna. Vi ha också sett många omdömen i pressen, vilka vittna om en förstående syn

och uppskattning av kongressens arbete och beslut. Vad som verkligen i hög grad frapperade var den storartade utveckling, som kvinnorna genomgått sedan föregående kongress. Anförandena präglades över nästan hela linjen av en tankeklarhet, insiktsfullhet och precision, som ingav respekt. Och det var ingen ny uppsättning, utan det var våra arbetarekvinnor, huvudsakligast samma som vid förra kongressen. Av detta finnes endast en slutsats att draga och det är, att kvinnorna arbetat duktigt sedan föregående kongress.

Många ha också erhållit samhällliga uppdrag och vi glädjas däråt, ty det är en styrka för oss att våra kvinnor vinna insikter i dessa spörsmål och kunna göra nytta. Detta poängterades också av en tal., som därtill tillade att hon satte större värde därpå än uppdrag inom partiets olika styrelser, i vilka sitta, som vi veta, ett mycket litet fåtal kvinnor, vilket lät nog så bestickande riktigt. Men man kan inte underlåta att fundera över om inte det ändå här lurar en fara för oss att bli åsidosatta inom partiet, inte endast för oss kvinnor utan även för partiet, ty många kanske få en främmande känsla för detta. Och vid närmare eftertanke kanske även till en del det lilla numeriska antalet kvinnor får sin förklaring härav. Ty då de flesta dugande och drivande krafterna äro upptagna av uppdrag utanför partiet, äga de naturligtvis mycket liten tid för värvandet av kvinnor till vår rörelse och deltagande i agitationsarbetet.

Emellertid ha vi mycket litet att vara pessimistiska för, men mycket att glädjas åt och hoppas över. Vi kunna säkerligen med tillförsikt om vinnandet av nya skaror för vår rörelse och socialismens idéer gå mot en ny fyraårsperiod.

Våra första kraftiga insatser för partiets och socialdemokratins seger gå vi nu att göra för höstens val.

S. V.

Innehållsförteckning.

- Efter kvinnokongressen, av S. V.
En tänkare för kvinnopublik, av Karl Esper.
Vårt förbunds andra kongress.
Klasssamhällets avskrivning, av Ingeborg Sjögren.
Dikt, av Åke Lind.
Från utlandets kvinnorörelse.
Fru Persson säljer Morgonbris, av Siv.
Interpellation i riksdagen, av Nelly Thüring.
Partikongressen.
Sömmerskeyrket en lönande sysselsättning?, av Edith Larsson.
En arbeterskas ungdom. (Följetong.)
Klubbrev, notiser m. m.

En tänkare för kvinnopublik.

Av Karl Esper.

Filosofiska författare stå i regel ej särdeles högt i kurs hos kvinnlig publik. Och detta har sina grundade orsaker. Dels äro kvinnorna överhuvud ej tilltalade av tankediger litteratur. Dels är sådan litteratur, med få undantag, avfattad på ett så omänskligt hårdläst språk, att redan detta avskräcker från närmare bekantskap. Och slutligen äro en hel del filosofer så avogt stämde eller elaka mot kvinnokönet, att antipatin i det fallet kan sägas vara ömsesidig.

Sålunda måste man konstatera, att på grund av deras hållning i sistnämnda avseende kan varken Schopenhauer eller Nietzsche, trots den glänsande språkliga formen, erbjuda en njutbar lektyr för kvinnliga läsare. Weininger gör man kanske klokast i att i det sammanhanget ej tala om; och Kant och Hegel äro, tillfölje stilen, svåra att smälta även för en manlig intelligens.

En modern tänkare som fransmannen Bergson lär ju vara så sympatisk och tilldragande, att han vid sina föreläsningar samlat ett övervägande kvinnligt auditorium. Men det gäller här en populärt muntlig framställning. Kanske är man mera måttligt intresserad av hans böcker. Den personliga charm, som tilläventyrs förlänades hans tal, synes icke framträda så överväldigande i hans nedskrivna och till svenska överslyttade verk.

Historien ger emellertid exempel på, att kvinnan varit långt ifrån likgiltig för mannen även i hans filosofi. Den franske sextonhundratals-tänkaren Descartes blev av den vittra drottning Kristina enkom hitkallad för att hon skulle bli noga invigd i hans lärosystem. Och fastän den klassiske Sokrates framställts som ett talande exempel på olyckan av att vara en gift filosof, så visar, å andra sidan, den tyske tänkaren Eduard von Hartmanns tvenne äktenskap, att en man mycket väl kan vara lyckligt gift och ändå åstadkomma en skarpsinnig, metafysisk, ja djupt pessimistisk filosofi. En världs- och livsåskådning, som, fastän den hyllar den klara förintelseprincipen, likväl med hänförelse omfattas av de kvinnor, med vilka upphovsmannen knutit hymens band!

Sokrates äktenskap synes för övrigt — trots makarnas olika lynnesart och därav härledda konflikter — icke ha varit så utpräglat olyckligt, som man velat påskina. Åtminstone röjer icke skildringen av tänkaren inför den väntande döden, då han tar avsked av de sina, någon påfallande och ohjälplig disharmoni. Nietzsches håller ju före, att Sokrates' giftermål rent av ingicks som ett led i hans filosofi — han gifte sig av ironi!

Och hur är det med t. o. m. en så avskydd "kvinnohatare" som Weininger? Hans vänner betyga enständigt, att hat och låghet voro honom främmande. Hans strängt logiska, känslöfrämmande, ställvis fruktansvärda patos bottnade i själisk smärta. Han led under problemen; han fick icke någon ro för deras fordran på ett svar; och han framlade hänsynslöst, vad han med tanken trott sig uppaga. Han föll offer för sin ärlighet, sin djärvhet att avslöja "gudarnas hemlighet"; sin oförmåga att med Nietzsche inse, att "även en filosof har mycket att förtiga". Dessutom låg en god del av hans tragik i tänkarens plikt att ut säga i rena begrepp, vad den lyckligare konstnären kan förtäckt framställa i sinnebildliga symboler. Och handen på hjärtat! — har ej mången firad konstnär, under en skyddande förklädnad, i form och färg sagt långt värre saker, än vad Weininger förmått säga i tydliga ord? Hur skulle t. ex. en ormlöckig Medusa ta sig ut i en analyserande tänkares begrepp?

Icke ens Weininger är, som det har visat sig, avgjort antipatisk i kvinnornas krets. Där om vittna flera fina och kloka inlägg av kvinnor, som konfronterats med hans problem. Hos oss har särskilt författarinnan Gurli Linder röjt ett påfallande intresse för hans psykologi; jag erinrar här blott om hennes återgivande i Sv. Dagbladet av W:s djupa tolkning av symboliken i Ibsens dramatiska dikt "Per Gynt".

(Forts.)

**ANSLUT EDER TILL DEN SOC.
DEM. KVINNORÖRELSEN!**

Vårt förbunds andra kongress.

Det låg spänning i luften, när ombud från alla delar av landet, den 29 maj, samlades i Stockholm, till vårt förbunds andra kongress. Diskussionerna i omorganisationsfrågan hade den sista tiden gått höga och nu var tidpunkten inne då avgörandet skulle ske.

Kongressen öppnades i Läkarsällskapets stora sal den 29 maj kl. 10,30 f. m. och inleddes med ett utöskt konsertprogram, varefter förbundets ordf., Signe Vessman, hälsade gäster och ombud välkomna.

I hälsningstalet gjordes en snabb översikt över utvecklingen under de gångna åren samt framhölls, att de intressen, vår kvinnorörelse hela tiden förfäktat, icke äro enbart kvinnornas utan hela den socialdemokratiska arbetare rörelsens. Men det gives dock en del områden, där vi kvinnor i egenskap av mera sakkunniga ha behov av att mötas för att gemensamt dryfta dithörande problem. Så var det vid vår första kongress, så är det även nu.

Därefter upplästes hälsningar, som ingått från Landsorganisationen i Sverige, Danmarks soc.-dem. parti, Finlands soc.-dem. kvinnoförbund, Österrikes soc.-dem. kvinnor, Tysklands soc.-dem. kvinnor och Tysklands soc.-dem. parti, Hollands soc.-dem. kvinnor samt från enskilda kvinoklubbar inom landet.

Fru Nelly Hansen, Köpenhamn, frambar personligen en hälsning från Soc.-dem. Kvindeförening i Köpenhamn och höll ett uppmärksammat anförande om de socialdemokratiska kvinnornas insatser i Danmarks politiska och sociala liv under de senaste två decennierna.

Tal. slöt med att önska kongressen framgång i sitt arbete till mäns och kvinnors frigörelse i ett lyckligare samhälle.

Hr Emil Wallin frambar parti styrelsens välgångsönskningar till kongressen:

En valrörelse förestår oss, och vi rikta med anledning därav särskilt våra ansträngningar mot de stora reserverna inom den svenska arbetareklassen, icke minst till kvinnorna. Här väntar oss mycket arbete och vi räkna därvid på god hjälp från partiets organiserade kvinnorörelse. Med hopp om att dessa beräkningar ej skola slå fel ber jag få önska kvinnokongressen framgång.

Fru Anna Sterky, förbundets hedersordförande, erinrade om, vad Soc.-dem. kvinnoförbundet redan utrett, och uttryckte sin stolthet över den fostrargärning, som blivit gjord. Vad framtiden bär i sitt

sköte åt oss, därom veta vi ingenting, men det stora och värdefulla, vi redan nått, skall säkerligen bära goda framtidsfrukter.

Hr Rickard Lindström talade å Sverges Soc.-dem. ungdomsförbunds vägnar:

Vår förhoppning är, att de unga arbetarekvinnor, ungdomsrörelsen fostrar i sina led, en gång skola bli va goda krafter inom partiet och dess kvinnorörelse. Om arbetareklassens kvinnor med energi och allvar sätta in sina krafter för sina speciella idéer och strävanden, då skola de också utan tvivel få den plats, som tillkommer dem inom partiet.

Hr Joh. Sandler framförde hälsningar från A. B. F.:

Jag hoppas att denna kongress skall stimulera kvinnorna landet runt till kraftigt deltagande i höstens val. Såsom budbärare från bildningsförbundet vill jag emellertid här närmast framhålla betydelsen av kunskapssökande, och jag konstaterar med glädje det intima samarbete, som råder mellan de båda förbunden. A. B. F:s idé är att mejsla fram människan. Bort med revbenet även ur politiken och fram med människan, även om hon är kvinna! Jag tror och hoppas på kvinnans likställighet med mannen i det stora hem, som heter nationen och väntar av framtiden, att den där skall ge kvinnan samma politiska och ekonomiska inflytande, som mannen redan äger. Med dessa ord vill jag önska Socialdemokratiska kvinnoförbundets kongress lycka och framgång.

Efter hälsningstalen godkändes fullmaktsgrenskningskommitténs rapport; 96 ombud voro närvarande.

Till kongressens ordförande valdes Hanna Nygren, Mjölby, Martha Larsson, Malmö, och Ester Arvström, Sundsvall, samt till sekre-

Diska ej

utan att ha *Gahns Maniol* hemma. *Maniol* är outhärlig för alla som få ha sina händer mycket i vatten. Ingnid händerna efter varje disk, tvätt eller dyligt med *Maniol* och Ni undviker att få hårda, spruckna och röda händer. *Gör din hand mjuk o. vacker, använd*

Ni som gärna vill
men inte lyckats
få Er hy fräiche
och ungdomlig
försök

Langoja -skyddar
renar och
bevarar hyn.

Gahns
Upsala
Kund. Hovleverantör

MORTALIN

betyder ögonblicklig
död åt mal och ohyra
samt deras ägg
och larver.

MORTALIN
betyder ökad livs-
längd för kläder och
pälverk.

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, Upsala

Förbundsstyrelsens landsortsrepresentation jämte suppleanter.

Disa Västberg, Amanda Johansson, Nelly Thüring, Martha Larsson, Agnes Söderquist, Olga Andersson, Sigrid Gillner-Ringenson, Anna Åberg, Anna Wallin.

rare Hanna Leikel, Malmö, Annie Wallentheim, Nacka, och Sigrid Lundin, Stockholm.

Sedan övriga funktionärer valts och arbetsordning fastställts, togs lunchrast, varefter eftermiddagens förhandlingar ägnades verksamhetsberättelsen för kongressperioden.

Under densamma ha tillkommit inte mindre än 60 nya klubbar, några ha dock även nedlagts, och hela antalet är nu 198. Antalet distrikt utgör 17.

Energisk instruktions- och upplysningsverksamhet har bedrivits, ett flertal större och mindre instruktions- och studiekurser ha under kongressperioden anordnats och även föredrag och opinionsmöten i aktuella, sociala och politiska frågor. Även har ett livligt internationellt samarbete ägt rum.

Verksamhetsberättelsen lades efter en längre debatt med godkännande till handlingarna.

På kvällen första kongressdagen hade Stockholmsklubbarna välkomstsamkväm för kongressdeltagarna på Mosebacke och på torsdagens e. m. var anordnad utflykt till Vaxholm.

Andra dagens förhandlingar inleddes med föredragande av revisionsberättelserna samt beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen.

Därefter vidtog behandlingen av

omorganisationsfrågan. Densamma inleddes av fru Vessman, som erinrade om beslutet å 1924 års kongress, vilket innebar ett åläggande åt förbundsstyrelsen att före denna kongress utarbeta och till avdelningarna utsända förslag i frågan.

Redogjorde därefter för förbundsstyrelsens åtgöranden i denna sak samt meddelade, att på grund av de uttalanden, som inkommit från avdelningarna, av vilka majoriteten yrkade på förbundets bibehållande, hade förbundsstyrelsen enats om att föreslå kongressen följande uttalande:

"Kongressen uttalar sig för, att förbundet icke nu omorganiseras, utan under kommande kongressperiod arbetar efter samma linjer som hitintills.

Men för att i högre grad kunna verka för kvinnornas anslutning till partiet fordras större ekonomiska resurser och särskild speciell arbetskraft för agitations- och instruktionsarbetet, såsom t. ex. anställande av en ombudsman.

Kongressen hemställer därför till partiet att anslå väsentligt högre belopp till agitationen bland kvinnorna och dessutom att kraftigare uppfordra partimedlemmarna till solidariskt samarbete med kvinnoorganisationerna i deras strävan att vinna arbetarekvinnorna för partiet

och fostra dem till målmedvetna socialdemokrater ävensom i övrigt mera verksamt bidra till kvinnornas anslutning till partiet."

Efter en lång och uttömmande debatt, under vilken den mesta kritiken presterades av talare, vilka önskade bibehållande av nuvarande organisationsformer, beslöt kongressen antaga det av förbundsstyrelsen föreslagna uttalandet.

Under denna diskussion lämnade den danska gästen, fru Nelly Hansen, en intressant redogörelse för de danska kvinnornas ställning inom partiet. I Danmark finnes ingen särskild kvinnoorganisation, utan där äro män och kvinnor i samma förening och erhålla där sin socialistiska skolning. Det beklagliga är dock, påpekade talarinnan, att det är så svårt för de danska kvinnorna att göra sig gällande inom partiorganisationen.

Ett av de mera betydelsefulla besluten på kongressen torde vara beslutet om landsortsrepresentation i förbundsstyrelsen. Därom hade motion väckts av Västerås kvinno-klubb, vari föreslogs att förbundsstyrelsen skulle utökas till nio, därav fyra i Stockholm, vilka skulle utgöra verkställande utskott samt fem i landsorten.

Förbundsstyrelsen föreslog med anledning av denna motion, att § 4 i förbundsstadgarna skulle få följande lydelse:

"Mom. 1. Kongressen väljer ordf. och expeditonsförare samt 9 övriga ledamöter, som bilda förbundsstyrelse. Av dessa utgöra 5 verkst. utskott, vilket har sitt säte i Stockholm.

För V. U. väljas 2 suppleanter, för den övriga styrelsen 3.

Förbundsstyrelsen sammanträder minst en gång årligen, då riktlinjer för förbundets agitations- och upplysningsarbete uppdragas. Styrelsen är inför kongressen ansvarig för sin verksamhet.

Mom. 2. V. U. handhar de löpande angelägenheterna, ordnar förbundets agitations- och upplysningsverksamhet samt verkställer de beslut som styrelsen vid sina sammanträden fattar.

Mom. 3. Ordf. åligger att i samförstånd med V. U. handhava ledningen av förbundets verksamhet och leda förhandlingarna vid styrelsens och V. U:s sammanträden.

Expeditonsföraren skall föra förbundsstyrelsens och Morgonbris' räkenskaper, sköta förbundets korrespondens, föredraga föreliggande ärenden, avfatta årlig rapport över

förbundets verksamhet, förestå expeditionen av tidningen och i övrigt sköta alla med expeditionen förbundna uppgifter.

Kassarapport skall för V. U. framläggas varje kvartal och vid årsslutet årsrapport."

Kongressen beslöt i enlighet med förbundsstyrelsens förslag.

Även i distriktsstadgarna företogs ett par smärre ändringar, som innehålla skyldighet för avdelningarna att innan beslut om nedläggande av avdelning fattas, tillskriva respektive distriktsstyrelse, ävenså att avdelningarnas års- och revisionsberättelser skola tillställas distriktsstyrelserna.

Med anledning av motion från Jönköpings kvinnoklubb, med yrkande att kongressen skulle uttala sig för att i partistadgarna införas bestämmelser angående den kvinnliga representationen inom partiorganisationernas styrelser, gjordes följande uttalande:

"I representationshänseende äro kvinnornas ställning inom det socialdemokratiska partiet i flera avseenden icke tillfredsställande. Intresset från de manliga kamraternas sida att få kvinnorna in i partiarbetet är synnerligen svagt, för att icke säga att på sina håll männen ställa sig helt avvisande till att låta kvinnorna bli representerade i arbetarekommun- och distriktsstyrelser. Från 132 platser, där kvinnoklubbar finnas, rapporteras endast 35 st. som medlemmar av kommunstyrelserna. Att detta är ett missförhållande som snarast måste ändras äro vi alla ense om, men att därvid binda sig för en sådan ordning som föreslås av Jönköpings och Norrahammars kvinnoklubbar anser kongressen icke vara klokt. Detta skulle tvärtom kunna verka hämmande på en fylligare representation av kvinnor.

Inom en demokratisk rörelse bör icke för representationen inom styrelser uppdragas bestämda linjer, utan bör densamma utgå ur valen.

Kongressen riktar dock en allvarlig vädjan, i första hand till de manliga partimedlemmarna, att i långt större utsträckning än hittills främja inval av kvinnliga medlemmar av partiet. I alla länder med en utvecklade arbetarörelse och särskilt där kvinnorna äga medborgarrätt, söker man i mycket hög grad låta kvinnorna deltaga i arbetet inom de olika partiinstanserna, dels för att ansvarskänslan och intresset för partiet skall väckas och vidmakt-

hållas och dels för att kvalificera kvinnorna för olika uppdrag.

Till kvinnorna riktar kongressen en allvarlig vädjan till solidariskt uppträdande och fulltalig anslutning till de val som skola förrättas."

Angående Morgonbris redigering uttalade kongressen:

"Med uttalande av ett varmt tack till tidningens ledning för redigeringen hoppas vi att tidningens redaktion, med stöd av den gångna diskussionen, fortfarande söker göra tidningen så bra som möjligt."

Samt ifråga om obligatorisk tandvård åt skolbarn, i vilken fråga motion förelåg från Malmö kvinnoklubb:

"Kongressen uttalar sig för att obligatorisk tandvård måtte komma till stånd i skolorna och att denna organiseras under den allmänna hälsovården.

För effektivt framförande av detta krav bör förbundet, i den mån det låter sig göra, samarbeta med tandläkareförbundet för att genom

sakkunskapen erhålla den hjälp och de upplysningar som behövas."

För ändrade bestämmelser för utdelande av stipendier ur bildningsfonden, förelågo ej mindre än åtta motioner.

Kongressen beslöt även ändra bestämmelserna därhän, att maximum för bidrag till folkhögskolekurser höjdes till 300 kr. samt att stipendier även kunna erhållas till kortare kurser vid folkhögskolor, dock utgå ej stipendier till kurser som pågå kortare tid än fjorton dagar.

Med anledning av motion från Skattkärrs kvinnoklubb med begäran att kongressen måtte ta upp till behandling frågan om obligatorisk barnavård samt från Stockholms Allmänna kvinnoklubb om upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan hade föredrag av d:r G. Stéenhoff anordnats, vilken på ett belysande sätt redogjorde för dessa frågor nuvarande läge och möjligheter till realiserande.

Kongressen beslöt göra följande uttalande att tillställas partikongressen:

"Till partikongressen!

Kongressen uttalar sin fulla anslutning till den av Mauritz Västberg framförda reservationen beträffande sådan ändring i punkt VI i partiets kommunalprogram, att i densamma inrymmer kravet på ökad upplysning och rådgivning i sexuella ting och därmed sammanhängande spörsmål. Kongressen vill därför hemställa, att i nämnda programpunkt inskrives:

Rådfrågningsbyråer för föräldrar, inrymda under den allmänna hälsovården.

Samt att partikongressen måtte uppdraga åt partiets representanter ute i landet att understödja denna sak, och arbeta för dess förverkligande genom kommunala anslag.

Därjämte vill kongressen understrika nödvändigheten av ett genomgripande upplysningsarbete över hela landet rörande det viktiga befolkningsproblemet.

Åtgärder i denna riktning anse vi bl. a. vara: åstadkommande av obligatorisk sexualundervisning i skolorna, införande av spädbarnsvård i skolornas högsta klasser och anordnandet av kurser i hithörande ämnen för vuxna.

I anslutning härtill uttalar kongressen sin skarpa protest mot bibehållandet av preventivlagen, som vi anse utgöra ett väsentligt hinder för bedrivandet av en saklig upplysning på det sexuella området."

(Forts. å sid. 18.)

Ung eller gammal gör det samma —

för båda gälla samma betingelser när det är frågan om att hålla sin kropp vid god vigör och sköta sig så hygieniskt som möjligt. För en sund kropp fordras en god matsmältningsapparat. Och till en sådan hör friska, oskadda tänder. Men hur få det? Jo, genom Oxygenol.

Lägg märke till, när Ni använder Oxygenol, antingen som munvatten eller gurgelvatten, vilken stark skumbildning som uppstår, hur det liksom kokar i munnen. Detta skum rycker med sig bakterier, matrester och mikroorganismer och det intränger i munhålets minsta skrymslen. Ingenstans lämnas något kvar. Munnen känns ren och den är absolut ren efter en spolning med Oxygenol. Samma mekaniskt renande verkan har Oxygenol Tandcrème — det viktigaste för ett verkligt gott munvårdsmedel.

Oxygenol.

Klass-samhällets avskrivning.

Att människor, som "kommit opp sig" i världen och sålunda socialt lyckats klättra några pinnsteg högre på samhällsstegen, gärna vilja bibehålla allt i gamla gängor, sådant som det är "där uppe" dit man lyckats nå, är ju både känt och även förklarligt. Den naturliga människan, sådan hon är i sin rent egoistiska inställning, känner ett visst välbehag om hon vet, att under henne befinner sig en hel del individer, som av omständigheternas makt tvingas att intaga en slags tjänare- eller rent av proletärställning i förhållande till henne själv eller det samhällslager, där hon befinner sig.

Hur än den moderna människan må ställa sig privat till den sociala frågan, antingen hon är besjälad av framåtanda och reformiver eller av bakåtsträveri, så måste hon, antingen hon vill eller inte, finna sig i att tidens ström går in i nya fåror och utvecklingen länkas in på nya vägar. Mänskligheten har dock trots allt vaknat upp i politiskt, socialt och kulturellt hänseende. Av fri vilja, såvida inte oanade katastrofer inträffa, som hon ingen makt har över, komma de s. k. massorna icke att på nytt inordna sig i det gamla systemet med herrar och slavar. Vårt nuvarande samhällssystem — klassamhället — är en kvarleva från flydda kulturrepoker. I det gamla Rom, liksom i Grekland, Egypten och hela Österlandet, var *hela* människan vara, hade *varukaraktär*. Vad det vill säga, att människan själv — i stället för de produkter hon framställer genom sitt arbete — hade varukaraktär, det lär väl svårigen kunna helt fattas av oss nu levande människor. Enligt antikens åskådning var blott den frie och isynnerhet den rike, bildade, "överklass"-mannen egentligen människa. Slaven och kvinnan voro det knappast.

Vad kristendomens kärleks- och broderskapsimpuls, hur förvanskad den genom tiderna än blev, betytt för människovärdets höjande hos de förtrampade och åtminstone en *inre* känsla av alla människors likavärde inför Gud, är också svårt att göra rättvisa åt för oss, som anse jämlikhetens idé, tillämpad på rättens och rättvisans område, såsom naturlig. Icke utan strid går mäskligheten sin väg fram mot högre mål. I årtusenden sedan Mästaren från Nazaret förkunnat sin kärlekslära, köptes och såldes män och kvinnor, ja, även barn, såsom man på torg och salubodar köper och säljer alla andra varor. Hade religionens förkunnare ställt sig på de svagas sida i den sociala kampen och haft mod att riskera sin ställning till denna världens stora och i likhet med Mästaren själv, som de predika om,

tagit korset och smäleken, så hade religionen nu haft en annan ställning i massornas själsliv än vad den har. Den har blivit ideologi, överklighet. Ej emedan den är detta enligt sitt sanna väsen, utan emedan dess bärare och representanter valt den lättare vägen i stället för den svårare och lämnat de försvarslösa åt sitt öde, i stället för att tillsammans med alla de, som arbeta och äro betungade "kämpa för sanning och frihet och om så skulle ha behövt lida och dö därför. Då så ej skedde utan oftast tvärtom, kom det ej att bli religionsförkunnarna som ställde sig under frihetens banér. Ur djupen framträdde ledare, hjältar och martyrer, och till dessa slöto sig arbetareskarorna. Ingenting kan överskyla det faktum, att i folkens ödesstunder såväl som under vardagslivet fridens och människokärlekens budbärare icke i gärning kunde förläna realitet, levande verklighet, åt sin lära. Därför blev det också en *lära* i stället för sanning och liv. Och detta har folket inte glömt och glömmet det kanske aldrig helt. Ty folksjälens kräver sanning och liv av sina ledare. I annat fall befriar den sig från dem. Förr eller senare.

Är människan, den arbetande människan, alltjämt vara? Nej, det vore orätt att säga. Emellan oss och antiken eller medeltiden eller varje äldre social åskådning ligger dock ett svalg befast. Men alltjämt finns varukaraktären kvar, om den också ej gäller *hela* människan som i äldre tider utan blott en del av det mänskliga livet: *arbetskraften har ännu varukaraktär*. Den sociala frågan är i stort sett en fråga om att få bort återstoden av den antika uppfattningen: människan, den egendomslöse, som vara, vilket i dag som är heter: *arbetskraftens varukaraktär*. Först då detta är borttaget är den sociala frågan löst. Det är de *varor*, som arbetskraften frambringa, ej arbetskraften själv, som skall ha varukaraktär. Där ha vi det giungagap, som alltjämt nedpressar en stor del människor i en s. k. underklass, att deras arbetskraft köpes som vara. En lärare, tjänsteman, läkare, affärsledare, konstnär har icke denna dagliga marknadspress så över sig som en kroppsarbetande människa. Det är här mera *arbetet* än arbetskraften som betalas. När arbetskraftens *varu*-karaktär (jämför uttrycket *arbetsköpare!*) i ett rätt ordnat samhälle försvinner och människorna i ett samhälle grundat på ekonomiskt broderskap, kommer till ekonomisk trygghet, rättlig jämlikhet och full andlig frihet, då försvinner de sista resterna av äldre sociala åskådningar och klassamhället har upphört att finnas til.

Ingeborg Sjögren.

Se till att Morgonbris försäljes vid alla agitationsmöten!

Sång till arbetets kvinnor.

Av ÅKE LIND.

*Å, jag ser er, ni kvinnor i fattiga hus,
som träla för hemlivets skull,
för att göra det rent, för att skaffa
det ljus*

och att mäta en barnskaras kull.

*Å, jag ser hur ni vandra med ryggar
i huk*

*och med insjunkna, lungsjuka bröst,
där ni sitta och lappa en strumpa,
en duk,*

eller vagga den minste till tröst.

*Å, jag ser och ser hur min egen mor
fick slita från morgon till natt*

*i vårt fattiga hem; och säkert jag tror
hon för den skull blev sjuklig och matt.*

*Å, jag minns henne, jag, på en vit
liten bädd.*

För vår skull hon livet gav.

*Och jag minns, hur jag gömde mig,
sorgsen och rädd,
när man tog henne bort till en grav.*

*Ni kvinnor, som släpa och slita i dag,
ni kvinnor i arbetets kök,*

*när skall randas den stund, då ert
rikare jag*

*skall få odlas från skurning och stök?
När skall världuset gry för de kvinnornas skull,*

*som få träla från morgon till natt,
då de slippa att giva sitt liv i tull
för de barn, de till världen ha satt.*

*Å, det gryr, å, det stiger väl ock en
koral*

i en morgonstund även för er.

*Då i glädje, och icke i sorg och kval,
ni ett nytt liv åt jorden ger.*

*Ty jag hör hur det brusar, en vår-
sång lik,*

*ur de tusenden kvinnornas här,
och den stiger och stiger, oändligt rik,
ur mörkret och kvalmet som är.*

En högst

intressant och aktuell broschyr har utkommit innehållande föredragen som hölls i Konserthuset i Stockholm den 12 mars 1928.

Professor Hjalmar Forssner:

Fosterfördrivningsfrågan sedd ur medicinsk och social synpunkt.

Professor Alfred Petré:

Steriliseringsfrågan.

Doktor Alma Sundquist:

Är preventivlagen ett hinder för sexuell upplysning?

Dessutom är införd en artikel av Hovrättsrådet Viktor Petré under rubrik

Kravet på revision av preventivlagen har fullgoda skäl för sig.

Artikeln är en granskning av lagen ur juridiska synpunkter.

Pris endast 30 öre. 20 proc. rabatt.

Rekvirera snarast!

Rekvireringarna ställas till *Soc.-dem. Kvinnoförbunds expedition Upplandsg. 1, 3 tr. ö. g., Stockholm.*

Inbjudan

till **Internationella soc.-dem. kvinnokonferensen.**

Kvinnornas international sammanträder den 3—4 augusti i Bryssel. De organisationer, som vilja utse delegerade, böra göra det omedelbart, ty anmälan om deltagare skola sändas till sekretariatet i början av juli.

Den 5 augusti börjar den socialistiska arbetareinternationalens kongress i Bryssel. Även till den skall ombudens namn vara förbundsstyrelsen tillhanda senast 1 juli.

Till kvinnokonferensen erlägges ingen konferensavgift, men till kongressen erlägges en avgift av 25 kr.

Resor och dagtraktamenten betalas av avdelningarna för ombuden.

A. B. F:s semesterresor.

A. B. F:s Stockholmsavdelning meddelar, att de fem första sällskapen till Jämtland, vilka anträdde resan dit den 30 juni, 7, 14, 21 och 28 juli, äro fullteknade. I de sällskap, som anträdde resan den 4, 11 och 18 aug., finns det ännu plats.

I Visby kan upp till 130 deltagare beredas plats varje vecka. Till denna rese-route är intet sällskap fullteknat ännu. Det första sällskapet till Visby anträder resan från Stockholm den 16 och från Kalmar den 17 juni. Sedan anträder ett sällskap resan dit varje lördag från Stockholm och varje söndag från Kalmar.

Prospekt och övriga upplysningar erhållas från A. B. F:s Stockholmsavdelning, Drottninggatan 88, Stockholm.

Från utlandets kvinnörelse.

Vid de nyligen förrättade valen till tyska riksdagen och samtidigt till lantdagarna i Preussen, Bajern och Württemberg togo de tyska socialdemokratiska kvinnorna en mycket verksam del. Bland de 152 socialdemokraterna till tyska riksdagen befinna sig 20 kvinnor. Femton av dessa tillhörde den förutvarande riksdagen. I två kretsar stod en kvinnlig partivän främst å val-listan. I den ena av dessa kretsar fanns f. ö. endast utsikt att få ett mandat för vårt parti. I 16 av de 35 valkretsarna blev ingen kvinna vald. I de valkretsar där katolska partierna dominera är det små utsikter för socialdemokratien att inom närmaste tiden göra sig gällande — i första hand beroende just på kvinnorna!

Bland 136 socialdemokrater i preussiska lantdagen äro 18 kvinnor. I en valkrets var en kvinna första namn å listan. Bland de 23 valkretsarna är det 7 som ej representeras av någon kvinna. Två kretsar sända 2 kvinnor vardera.

I Tyskland som i Sverge beror de borgerliga partiernas röstövertikt på att arbetareklassens kvinnor i så oerhört stor utsträckning äro likgiltiga för sitt eget bästa evad det gäller att ta politisk ståndpunkt till tidsproblemen.

Mycket belysande för kvinnornas konservatism är den statistik som utarbetats vid några stiekprovval i olika delar av Tyskland, där i några valkretsar männens och kvinnornas röstsedlar skildes för att se hur rösterna från vederbörande föllo för de olika partierna och för att se hur många kvinnor som använde sig av rösträtten. Det visar sig då att kvinnorna röstat övervägande konservativt. I Württemberg i en av dessa kretsar, bestående av Stuttgart, Ulm och Heilbronn, där rösterna skildes åt, var antalet kvinnoröster som gavs åt: Kristliga folkpartiet 67,1 %, Katolska centern 61,9 %, Tyska nationalistpartiet 59,5 % o. s. v., med gradvis avtagande till något över 50 % för de många mellanpartierna vardera, för att sedan sjunka till 46 % för socialdemokratiska partiet. I Tyskland, som annorstädes, finnas de stora reserverna bland arbetarekvinnorna, som det gäller att fostra och upplysa tills de vinnas för socialismen.

Hur bakar Ni?

Har Ni tidigare icke bakat med Rumford underbara bakpulver så gör i eget intresse redan i dag ett jämförande försök. Då får Ni absolut Ert hittills bästa bakningsresultat, ty Rumford-bakverken bli alltid lika vällyckade, läckra och beundransvärda. Det kostar heller inte mer än andra jästmjöl eller bakpulver, så det lönar sig att provbaka med

det hälsosamma
enda äkta fosfatbakpulvret

RUMFORD

Englands socialdemokratiska kvinnor.

höllo sin årskonferens i slutet av maj bevestigad av 660 delegerade. De frågor som överlades om voro i stort sett likartade med de som förekomma å vårt förbunds kongress.

Man sysselsatte sig även med förberedelserna för det kommande valet, som i alla kretsar motses med stor spänning, på grund av att kvinnorna då för första gången gå att rösta på samma villkor som männen. Ordf. vid konferensens öppnande, miss Susan Lawrence, sade också redan i sitt hälsningstal, att det låg ett stort arbete framför. Det gällde ej att endast göra arbetarepartiet till ett starkare oppositionsparti — det gällde att göra det till regeringsparti! Med kraft hävdades också under konferensens fortgång att utgången berodde på arbetarekvinnornas inställning och vakenhet. Man var medveten om att det verksamaste arbetet bestod i att väcka de sovande och likgiltiga bland dessa.

Fru Persson säljer Morgonbris.

Fru Persson var klubbens kommissionär för Morgonbris. Hon älskade tidningen och hade läst den långt innan klubben kom till stånd i hennes samhälle. När hon därför åtog sig kommissionärskapet var det utan tvekan. Den tidning hon själv höll av och längtade efter skulle inte bli svårsäld. Klubben var liten, den räknade bara tjugufem medlemmar, men man hade rekviderat trettio Morgonbris för att visa sin goda vilja. Fem skulle väl inte vara omöjligt att sälja till utomstående. Till ledning för den icke initierade förutskickas här att fru Perssons klubb ligger var som helst mellan Ystad och Luleå. Men fru Persson räknade fel. Tjugufem medlemmar i klubben var inte detsamma som tjugufem sålda tidningar. Alltid var någon borta från mötet, som inte löste sitt undanlagda exemplar vid nästkommande därför att hon inte samlade tidningarna och inte brydde sig om dem, som voro för gamla. Morgonbris utkommer ju sällan och blir därför inte aktuell. Man kan således gott undvara ett nummer. Så blev det att sända retur och det grämde fru Persson. Hon gav sig katten på att Morgonbris skulle säljas. Och hon gav sig ut dagen efter en klubbafton, då hon i klubben och bland sina vanliga avnämmare blivit av med tjugufyra exemplar. Denna gång skulle alla tidningar säljas. Men det blev ett "marigt jobb".

Hon gick ur hus i hus och ibland stängdes dörren mitt för näsan på henne som för en vanlig dörrknackare. En hade inte råd, en annan tyckte att tidningen var för lärd och för tungläst, en tredje hade inte tid läsa tidningar... Så beslöt hon sig för att gå till personliga bekanta.

Den första hon knackade på hos var platsens sömmerska. Hon var artig och vänlig och bad henne sitta ner. Fru Persson var ju dock kund någon gång.

— Jo, fröken, i dag kommer jag ej som kund utan med en liten tidning, som jag ville sälja. —

— Vad är det för en tidning?

— De socialdemokratiska kvinnornas tidning, Morgonbris.

— Finns det några vackra modeller i den?

— Nej, det är inte en sådan tidning.

— Ja, vet fru Persson, då har jag ingen användning för den.

— Men den innehåller så många gedigna saker, utmärkta artiklar och dylikt.

— Snälla fru Persson, det gör Morgonbladet också och jag klarar mig så bra med den tidningen. Och så modejournalerna förstås, som inte heller ä' så billiga och som jag måste hålla för kundernas

skull. Men eftersom fru Persson ändå är kund så ska' jag köpa hennes tidning för denna gång, men inte oftare, det vill jag inte förbinda mig till. Var så god.

Fru Persson tog en tidning ur rullen och lämnade den till sömmerskan, som mottog den så varligt och lade undan den, fast besluten att krama mesta möjliga ur den, när hon nu ändå gjort utgiften.

Nästa dörr, som öppnades för fru Persson, var den förträffliga husmodern, fru Italia Johanssons. Hon var gift med samhällets enda stationskarl, och åtnjöt den stora äran att vara med i husmoderföreningens styrelse. Hon sade också gärna "vi husmödrar". Och hon var årsprenumerant på Husmodern.

— Se, fru Persson, det står så mycket för hemmet i den tidningen. Där få vi husmödrar lära oss måla, snickra, stoppa madrasser, kläda möbler och mycket annat nyttigt.

— Men varför inte låta yrkesmännen göra det? De behöva också arbete.

— Vet inte fru Persson, att den krona husmodern spar är mer värd än den mannen förtjänar?

— Ja, men om mannen ingen krona förtjänar då?

— Min tro är att det finns arbete tillräckligt bara arbetarna ville nöja sig med skäligen löner.

— Ja, när man själv sitter säker och inte har kännning av konjunkturernas växlingar, så kan man prata sådant strunt. Läs Morgonbris, fru Johansson, och försök att få litet vidare vyer.

— Inte för att jag blir omvänd, men en tidning kan jag ju alltid kosta på mig, så sparsam som jag annars är. Men så måste fru Persson i stället låna några exemplar av Husmodern, så att fru Persson kan se vilken förträfflig tidning det är. Har man en gång börjat med den så kan man inte undvara den.

Tidningarna utväxlades. Nu var det bara fyra nummer kvar.

Fru Persson gick in till sin gifta kusin, handelsmans vid stationen. De brukade inte umgås i vardagslag. Handlanden tillhörde de borgerliga och frun var bara representativ, sedan affären hunnit ge så mycket att hon slapp stå i boden. Det var ju rena vansinnet att ge sig dit, men den rika kusinen kunde gärna ge en tjugufemöring för en tidning. Det var kaffe-ertigt när fru Persson kom dit. Hon bjöds artigt in, men tackade nej. Det lilla ärendet var snabbt avhandlat i rummet bredvid. Den rika kusinen kunde ha råd att köpa sin tidning, och slänga bort den,

men hon kunde inte låta bli att ge sin kusin en gliring:

— Jaså du Hilma, har tid att ränna kring med sänt.

— Och du Ingrid, har tid med kafferep.

— Ja, man får göra något för sina kunder någon gång. Annars vet du att jag har nog fått arbetat för mitt.

— Det får nog jag också, det vet du. Vi ha inga affärer att tjäna oss rika på. Vi arbetarehustrur måste spara och gno för att kunna stå emot vid sjukdom och arbetslöshet och under konflikterna...

— För att så när konsum vägrar kredit komma till oss privathandlare och kritsa och låta oss förlora...

— Någon gång skola vi väl bli så kapitalstarka att vi kunna undvara krediten tack vare konsum. Vad den betyder för arbetarna kan du nog inte ha undgått att få veta. Läs nu Morgonbris så kanske du plockar opp något korn. Taek skall du ha.

— Ja, adjö med dig, jag måste in till mina gäster.

När fru Persson vek om hörnet från handelsmans mötte hon den nya lärarinnan. Något modfälld trots den morska oppositionen på föregående ställen, tog hon ändå mod till sig:

— Snälla fröken, köp Morgonbris, de socialdemokratiska kvinnornas tidning. Den kostar bara tjugofem öre.

Till fru Perssons stora förvåning stannade fröken, tog upp sin slant och tog mot den framräckta tidningen, som hon genast bläddrade i. Fru Persson kunde inte låta bli att fråga:

— Är fröken socialdemokrat?

— Nej, fru Persson, det är jag inte. Men jag är inget annat politiskt heller. Och jag är så nykommen att jag inte har några bekanta eller något särskilt att intressera mig för, utan läser allt vad jag kommer över. Kom till mig med nästa nummer också, och skaffa mig några nummer tillbaka med om fru Persson kan. Jag ser att det är esperantokurs i den tidningen. Det vore roligt att försöka sätta sig in i det språket.

Ett vänligt adjö och en nick uppmuntrade fru Persson att gå vidare. Ja, hon rent av ångrade att hon inte bjudit lärarinnan till klubben, men hon skulle göra det när det passade, var lugn för det. Bara två nummer kvar. Här bor barnmorskan. Fru Persson hade alls inte tänkt gå in. Fröken Berggren var en av samhällets pampar, kommunalfullmäktig, ledamot av barnavårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse, medlem av Fredrika Bremerförbundet och en resolut kvinna. Nu nickade hon bak fönsterglasat. Fru Persson tog det som en vink av ödet. Väl inkommen var det inte alls svårt att komma fram med ärendet.

— Ja, det var riktigt roligt att fru Persson tänkte på mig. Vi ha ju inte

samma politiska uppfattning, men jag är en av de få inom mitt parti, som vågar läsa något annat än vårt eget. Morgonbris har jag läst i flera år. Min syster som är socialist, skickar mig den. Jag känner igen edra bästa pennor, har haft mycken nytta av edra barnavårdsartiklar, med intresse tagit del av edra artiklar i befolkningsfrågan och om tandvården, och beundrar edra klubbars bildningsarbete och er rörelses vakenhet. Jag skall skriva till min syster att hon inte behöver sända mig den mera, om fru Persson vill vara så vänlig och komma hit med den. Man skall väl följa med sin tid och inte vara ensidig och kunna följa andra åsiktsriktningar än sin egen.

Här vann således fru Persson den andra fasta kunden. Det var snabbt expedierat och hon knallade vidare med ett enda nummer kvar. Jo visst, här bodde ju en klubbkamrat, som sällan var på klubbens sammanträden. Hon skulle ha det sista numret. Fru Persson erinrade sig visserligen att hon nödgats in i klubben. Mannen var ju med i kommunstyrelsen och innehade flera kommunala uppdrag, och det ansågs självklart att hon skulle skriva in sig. Men se, det var den värsta av alle-sammans. Fru Sjöberg hade visst inte tid att vara med överallt. Var det inte nog att mannen offrade hela sin tid åt partiet? Hans representantskap kostade nog hemmet sina modiga slantar, så inte fick hans familj slösa inte. Morgonbris var så dyr för sina futtiga sidor, så inte var det valuta för pengarna att köpa den.

Nu rann sinnet på fru Persson, och hon sade ifrån om mångt och mycket, både om mannens olika uppdrag, som ju icke voro påtvingade utan självåtagna, och som både han och familjen säkert uppskattade äran av. Om utgifter i onödan, när färskaste Allers och Allt för Alla lågo och skrymde på bordet, och som kostade mera än vad Morgonbris kostade med sitt gedigna innehåll.

— Inte ska du söka inbilla mig, Hilma, att du förstär allt vad som står i den tidningen, med dess utländska artiklar och konstiga namn, redogörelser för lagfrågor, som om vi inte hade annat att göra än hålla reda på sånt. Det bör vara människens sak. Och en så'n följetong, när det nu äntligen blev en följetong. Finns det ett matrecept i Morgonbris? Eller en korsordsgåta? Eller en färgplansch eller en pristävlan? Aldrig en riktigt rolig historia eller en vacker kärlekshistoria. Tacka vet jag Allers. Den läser vi alla så gärna. Den har alltid så rörande kärlekshistorier av Courts Mahler. När den ena slutar början en annan. Och alla småberättelser sluta så lyckligt, så ingen kan taga skada till sin själ därav. Och Allt för Alla. Det var pojknarnas tidning. Till och med jag tycker det är roligt att se

Interpellation i riksdagen.

På grund av att arbetslösheten för stora skaror av även vårt folk tenderar till att bli en permanent företeelse och att därför befolkningsproblemet måste bli föremål för studium även ur emigrationssynpunkt, framställde undertecknad under den nu gångna riksdagen till regeringen följande interpellation:

Kan det förväntas att regeringen genom våra officiella myndigheter i främmande länder, eventuellt även genom utsändandet av en studiedelegation, snarast vidtager åtgärder för att främja emigrationen till för svenskar lämpliga länder?

Kan det likaledes förväntas att regeringen vill medverka till, att sådana arbetslösa, som på eget ansvar omedelbart önska utvandra, men som äro i saknad av medel härför, beredas möjlighet härtill?

I motiveringen framhölls bl. a. hur alla världens länder nödgas syssla med befolkningsfrågan och hur härvid även emigrationen måste tagas med i räkningen. Detta i all synnerhet sedan Amerika i stor utsträckning stängt sina portar för invandrande. För Sveriges del betyder detta, att nu

hur det går med Knutte Knopp i nästa nummer. Du kan förstå hur populärt det är när denna bildserie nu gått i ett par år...

Nu tog fru Persson ordet från sin vän och klubbkamrat och sade:

— Där har du Morgonbris om jag också själv skall skänka dig den. Läs sedan och vet skäms. Och du är gift med en partiets uppdragsinnehavare. Behöva vi förvåna oss över kvinnors slöhet och arbetareklassens i sin helhet när deras själar suger sin näring ur detta dravel...

Sade och gick, härdad och stark i tron till nästa dust. När hon kom hem satte hon sig att titta i Italia Johanssons hus- och livorgan. Frågor och svar. Handarbeten. Veckans matsedel, Societetsnotiser. Fortlöpande berättelser: Borgmästarinnan själv, urfånigt och verklighetsfrämmande, verkade hopskrivet i pressläggningssminuten, liksom följetongen Unga äktenskap, en veritabel smörja om kostnärer i Paris och deras uppkonstruerade upplevelser på maskeradbaler, apachetillställningar, fjanteri, hopskrivet utan erfarenhet, av någon ungdom med livlig fantasi. Vad är detta för en husmoder i ett arbetarehem? Detta och Knutte Knopps-serien och andra liknande är hundratusens dagliga spis. Är det underligt att folket fördummas? Sannerligen, känner man sig inte som en rensande vind när man går ikring och säljer Morgonbris. Siv.

endast 9,500 personer pr år få inresetillstånd under det att vid tiden före kriget 25,767 härifrån årligen invandrade till Amerikas förenta stater. Att under denna förändrade situation i emigrationen den ihållande och svåra arbetslösheten tvingar även vårt land att undersöka var det ännu kan finnas försörjningsmöjligheter för befolkningsöverskottet torde vara uppenbart. Men för att inte de emigrerande skulle behöva resa på vinst och förlust och vid framkomsten sakna skydd och hjälp önskade jag att våra diplomater och konsulter i främmande länder skulle undersöka, dels till vilka länder svenskar lämpligen kunde emigrera samt dels hur emigranterna vid framkomsten kunna stödjas och hjälpas.

Under hänvisning till att en långvarig arbetslöshet kunde ha uttömt alla resurser önskade jag att staten i sådana fall skulle bisträcka eventuella emigranter med res-hjälp.

Först den sista maj besvarade statsministern den framställda interpellationen.

I svaret framhöll han, att arbetslösheten 1927 omfattat 74,600 män och kvinnor men att dessa i stor omfattning voro personer som av en eller annan anledning sakna förmåga att hålla sig i främsta ledet, vilket bör vara fallet med emigranter. Han trodde inte heller att tillståndet i landet var sådant att inte befolkningen skulle kunna beredas försörjningsmöjligheter här hemma.

Såsom stöd härför framhöll han, att vårt lands befolkning på de senaste 50 åren ökats med omkring 2,000,000 invånare samtidigt som folkets levnadsstandard höjts. Industrien gav levedöden åt 800,000 personer för 50 år sedan, men nu nära 3,000,000. Antalet i industri sysselsatta utgjorde 1926 omkring 450,000 mot endast 390,000 år 1913. Detta tyder på att industriens expansionsförmåga ännu finns och att denna, tillsammans med övriga näringar bör till allra största delen kunna absorbera folkökningen. Vidare påpekade han att den berörda ökningen av de arbetsföra årsklasserna med all sannolikhet komme att om någon tid avstanna eller övergå till minskning.

Huvudsakligen på dessa grunder ansåg han det olämpligt att staten medverkade till emigranterns understödjande i ekonomiskt hänseende.

Efter detta ingår han på det nyligen framlagda förslaget till emigrationslagstiftning i Danmark vari föreslås bl. a. en centraliserad anläggning av hithörande ärenden hos en särskild, fristående statsinstitution under chefskap av en utvandringskommisarie. Denne skulle hava bland annat att vid behov göra framställning om

ekonomiskt understöd i form av resebidrag till behövande emigranter.

”Av den ställning jag sålunda intagit”, säger han vidare, ”följer emellertid icke, att staten enligt min mening bör ställa sig passiv i förhållande till de med emigrationen sammanhängande förhållandena. Denna är i stället en företeelse, som förvisso är förtjänt av statsmakternas livliga uppmärksamhet. I motsats till flertalet stormakter har Sverige inga egna utomeuropeiska områden dit de personer kunna hänvisas, som vilja söka sig verksamhet utom landet. Därför bör med rätta det allmänna känna ansvar för och visa omvårdnad om individerna även då de vilja lämna Sverige.” Han meddelade att socialstyrelsen redan sammanställt åtskilliga upplysningar, vilka stå till förfogande rörande förhållandena i olika länder och att våra konsulära tjänstemän ålagts att vårda sig om emigranterna samt att tillhandahålla dem upplysningsmaterial. Särskilt för högre utbildad arbetskraft har ett institut upprättats i vars styrelse chefen för socialdepartementet utser halva antalet ledamöter.

Om Canada, vilket land genom sitt klimat och sina naturliga förutsättningar särskilt tilldragit sig uppmärksamheten, finnes ett rikhaltigt upplysningsmaterial. Från landets egen sida har man på olika sätt ådagalagt sitt stora intresse för invandring från Sverige och därför utgivit broschyrer och upprättat upplysningsbyråer. Den tjänsteman i socialstyrelsen, som närmast har att handlägga ärenden rörande emigrationen befinner sig f. n. på studieresa i Canada och har erhållit regeringens uppdrag att med ledning av Canadasvenskars utsago bilda sig ett omdöme om värdet av tillgängliga kolonisationsområden och projekt, vilka kunna förtjäna ett närmare fackmannastudium.

I fortsättningen kommer han så in på det av socialstyrelsen i januari framlagda betänkandet med förslag till vissa åtgärder beträffande emigrationen. Detta betänkande innehåller bland annat förslag till förbättrad upplysningstjänst beträffande utvandring ävensom till anordnande eller stödjande av hjälpverksamhet bland svenska invandrare i främmande länder. I fråga om förbättrad upplysningstjänst avser förslaget en utvidgning av socialstyrelsens redan bedrivna verksamhet samt en vidgad användning av våra diplomatiska och konsulära representanters erfarenheter ävensom ett kritiskt utnyttjande av det material som en del främmande länders emigrationsmyndigheter publicera.

Även internationella arbetsbyråns publikationer skulle användas. Det samlade materialet skulle sedan förlänas så stor spridning som möjligt. Därjämte skulle socialstyrelsen stå till tjänst med upplysningar åt personer som begärde sådana.

Vad hjälpverksamheten beträffar går socialstyrelsens förslag bl. a. ut på, att vid

beskickningar och konsulat i länder, som vore mål för svensk invandring i större skala, lämplig befattningshavare skulle ägna sig häråt. Även skulle man genom bidrag av statsmedel söka stimulera en kollektiv hjälpverksamhet i form av platsförmedling, jordförmedling och förmedling av lån för upptagande av yrkesverksamhet. Möjligen skulle man enligt socialstyrelsen kunna direkt från det gamla hemlandet i viss mån tillhandagå utvandrande med råd och stöd jämväl av ekonomisk natur.

Då detta betänkande f. n. är föremål för prövning av vederbörande myndigheter och intresserade enskilda sammanslutningar, förmenar statsministern slutligen att det inte nu bör göras något bestämt uttalande om de föreslagna åtgärderna.

Som av ovanstående referat av svaret framgår blev detsamma negativt evad de omedelbara åtgärder till de arbetslösa eventuella emigranternas fromma angår, som jag med min interpellation åsyftat. Löften för framtiden hjälpa ej dem som nu lida under arbetslöshetens elände även om de böra tagas fasta på. Jag kunde för den skull inte i mitt svarsanförande förklara mig nöjd med det svar jag erhållit på interpellationen.

I pressdebatten som följde på de gjorda frågorna har särskilt från borgerligt håll påståtts att jag ville exportera de arbetslösa för att bli av med dem. Hur en sådan uttolkning kunnat göras är ju underligt då jag alldeles särskilt poängterat att hjälpen skulle inskränkas till eventuell reshjälp åt sådana medellösa arbetslösa som på *eget ansvar* önskade emigrera. Men en dylik uttolkning stämmer väl överens med den allmänna uppfattning man på borgerligt håll har om hela arbetslöshetsproblemet. Själv vill man inte göra något för de arbetslösa, även om dessa äro aldrig så många och inte vill man att andra eller samhället gör något. Bekvämast är, att bara låta dem vara och så då och då räkna dem. Man skulle därav kunna dra den slutsatsen, att på det hållet frodas ännu den åsikten, att ju större nödlidande proletariat, ju billigare arbetskraft och ju ödmjukare arbetare. Under sådana förhållanden är det ej underligt, att man inte vill vara med om att införa arbetslöshetsförsäkring, inte vill ge kontantunderstöd, inte vill ge nödhjälpsarbetare en betalning varpå han och familj kunna leva, inte vill vara med om att genom en sund befolkningspolitik inskränka nativiteten, ej heller att förhjälpa de arbetslösa till jord o. d., eller till att bereda dem försörjningsmöjligheter i ett annat land när resurserna i det egna landet ej räcka till. Allt detta bär vittnesbörd om att intresset för de arbetslösa är minimalt.

Man kanske dock har rätt att hoppas, att den gjorda framstötten skall ha någon nytta med sig. Kanske komma de, som anse att en emigration till ett land med större utsikter till en god försörjning inte är någon

olycka för en människa och att ju mindre mänskligheten isolerar sig inom bara de egna trånga gränserna desto större utsikter till fred och förbrödring mellan folken, att genom den förda diskussionen och de i utsikt ställda förbättringarna för eventuella emigranter att få ett visst stöd. Och kanske komma motståndarna här till att härigenom med fördubblade krafter söka finna nya möjligheter för vårt befolkningsöverskotts försörjning här hemma.

Ingen skulle kunna bli gladare än jag om vi framdeles skulle lyckas uti att bereda alla våra ungdomar yrkesutbildning och därefter arbete och försörjning inom det egna landets olika arbetsområden. Hur detta dock skall bli möjligt verkar f. n. som ett olösligt problem enär den arbetslösa ungdomen under 18 år utgör cirka 12,000 och intet enda arbetsområde står att uppbära där inte redan arbetslöshet i större eller mindre grad är tillfinnandes.

Men kanske det ljusnar!

Nelly Thüring.

Internationellt fackföreningsbibliotek.

Fackföreningsinternationalens styrelse har tagit initiativet till en samling småskriffter, Internationellt fackföreningsbibliotek, innehållande redogörelser över fackföreningsrörelsen i olika länder, en serie som kommer att fylla en stor lucka inom vår fackföreningslitteratur. Var och en av skrifterna är författad av någon med resp. länders fackföreningsrörelse speciellt förtrogen person.

Den senast utkomna skriften innehåller en redogörelse över den tyska fackföreningsrörelsen, författad av Richard Seidel, tillika med ett avsnitt om de privatanställdas fackföreningsrörelse av Bernhard Göring. Tidigare föreligger Fackföreningsrörelsen i Storbritannien av sekreteraren i engelska fackföreningsrörelsens generalråd Walter M. Citrine, Den belgiska fackföreningsrörelsen av belgiska landsorganisationens generalsekreterare Cornelius Mertens samt Fackföreningsrörelsen i Sverige av redaktör Sigfrid Hansson. Priset är för de båda förstnämnda skrifterna 1:— krona och för de sistnämnda 50 öre pr styck.

Det vore önskvärt att fackföreningar och verkstadsklubbar sökte ge denna värdefulla skriftserie den spridning som den förtjänar. Rekvisitioner sändas till Tidens förlag.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Många kvinnor ut i valagitationen!

Det torde vara onödigt påpeka att den kommande valrörelsen för arbetareklassen har så oerhört stor betydelse, att vi måste mönstra alla krafter, för att om möjligt föra den till en lycklig utgång.

Och inte minst viktigt är det, att det vid detta tillfälle bedrivs en intensiv agitation bland kvinnorna. Därför är det också av synnerlig vikt, att så många kvinnor som möjligt komma med ut i valagitationen, emedan de ha lättare att finna vägen till sina medsystrars hjärtan än vad de manliga agitatorerna ha.

Förbundsstyrelsen har tillskrivit distriktsstyrelserna med en förfrågan huru många kvinnor inom varje distrikt, som under den kommande valrörelsen kan tänkas vilja ställa sig till förfogande för att medfölja i partidistriktens valbilar, för att hålla längre eller kortare anföranden, direkt adresserade till kvinnorna. Resultatet av denna undersökning är mycket glädjande, inte så få anmälningar ha erhållits. Och i en del län, bl. a. Stockholms, ha förberedelserna redan börjat. Där resa distriktets egna talarekrafter, mest nya, sedan några veckor tillbaka, omkring och hålla föredrag vid klubbarnas möten och även vid arbetarekommunernas. Det hela har slagit mycket väl ut, mötesarrangörerna äro överförtjusta och hälsa talarinnorna hjärtligt välkomna åter. Inte från någon plats har missljud förspotts, förklarar entusiastiskt distriktets ordförande, fröken Anna Svensson, på vår förfrågan hur det har lyckats.

Exemplet manar till efterföljd. De flesta klubbar ha kanhända sina möten inställda under sommarmånaderna, men alltid anordnar man någon sommarfest eller utflykt, då man behöver anlita talarekrafter för kortare anföranden. Gå då inte över än efter vatten, utan använd de egna talarekrafterna, och när en gång isen är bruten och man ser att dessa kunna klara det lika bra kanhända som någon talare långväga ifrån, kommer det att bli till båtnad för alla parter.

Och när sedan valagitationen börjar, så se vi till, att vi i varje valbil ha med en kvinnlig talare.

—a.

Denna bild illustrerar drastiskt arbetarkvinnornas intresse för valfondsinsamlingen i England. Det är själva premiärminister Baldwin som håller på att dränkas i deras "pennies". Att de svenska arbetarkvinnorna vilja vara sämre ha vi aldrig ett ögonblick trott, utan är säkerligen deras iver att förstärka partiets valfond till kraftmätningen i höst med de borgerliga minst lika storartad.

Att vi inte nu kunna illustrera detta förhållande med en svensk bild äro vi ledsna över, men hoppas få anledning att senare ge uttryck åt vår beundran för vad de svenska arbetarkvinnorna lyckats åstadkomma.

Sätt fart i insamlingen till valfonden!

Partikongressen.

Den med en viss spänning, inte minst bland de borgerliga, motsedda partikongressen, har nu ägt rum. Det är helt naturligt att en massa bränsstoff blir samlat under en så lång kongressperiod som fyra år. Ha åren därtill varit händelserika och bräddade av arbete och uppgifter att lösa, så är det givet att meningsutbytena måste bliva av betydelse.

Att så även blev fallet vid denna kongress är endast att notera som ett gott tecken på partiets friskhet.

Detta kan poängteras desto mera, som kongressen i det stora hela var särdeles fri från demonstrationspolitik och frasaradikalism, medan sakkunskap och framsynthet fingo goda tillfällen göra sig gällande. Och om

inte idépolitiken blev manifesterad i tal och uttalanden, så är det givet att den är underlaget för detta och för vårt arbete även i fortsättningen. Kongressen gav otvetydigt bevis på den starka vilja till sammanhållning, som finnes inom partiet, och vilja till att krafterna spänas för de väsentliga uppgifterna. Kongressen kommer därför att få räkna sig tillgodo mycket av den kamplust och energifyllda arbetsiver, som behärskar medlemmarna.

Av de uttalanden och programpunkter som antogos vilja vi endast notera ett par. Vi hoppas att Morgonbris läsare tagit del av referaten i partipressen och dessutom besöka arbetarekommunernas möten vid ombudens rapportering.

Partiets politik i militärfrågan blev, som väntat var, föremål för ingående diskussion. Inför de moderna krigsvapnens fruktansvärda verkningar framträder meningslösheten i vårt nuvarande försvarsväsende, framhölls det från flera talare. Avrustningstanken tränger sig därför fram med större aktualitet. Att röster höjdes för att nu gå in för ytterligare begränsning av militärbördorna, får väl dock inte uppfattas utslutande bero därav. Inom partiets ram gives gott rum för de mera pacifistiskt betonade till vilka kvinnorna i stor utsträckning torde räknas.

Uttalandet i militärfrågan har följande lydelse:

Det råder ingen meningsskiljaktighet därom, att målet för partiets strävan är en fullständig avskrivning av de nationella rustningarna. Men under vilka förhållanden denna fullständiga avrustning är möjlig och bör genomföras, har partiet icke ansett nödvändigt att söka i förväg fastställa. För många torde dessa förhållanden vara liktydiga med den internationella ordningsmakt, varom programmet talar. Andra vilja icke binda vår egen politik i militärfrågan vid en internationell utveckling, som vi icke i någon väsentlig mån kunna påverka, och talesmän ha alltid funnits för en omedelbar avvärjning liksom för en reduktion av de militära anstalterna till en neutralitetsvakt utan egentliga försvarsuppgifter.

Omständigheter kunna tänkas, då ett avgörande mellan dessa olika ståndpunkter blir ofrånkomligt. Men ett sådant läge kan icke nu anses vara för handen, lika litet som fallet var då partiet efter världskriget förberedde och delvis lyckades genomföra sina förslag till begränsning av de militära utgifterna. Det kan icke vara önskvärt att tvinga fram detta avgörande, så länge enighet råder om de praktiska mål, varpå vi under den närmaste tiden måste inrikta våra ansträngningar. En sådan enighet förefinnes. Den gäller icke blott nödvändigheten att under nästa riksdagsperiod avvisa alla försök till utökningar i 1925 års försvarsordning och att energiskt sträva efter att hålla de militära anstalterna inom den vid 1925 års riksdag förutsatta kostnadsramen. Enigheten sträcker sig också till arbetet på ytterligare begränsning av militärbördorna. Beslutet av år 1925 var en kompromiss, som låg avsevärt över det förslag, som den socialdemokratiska riksdagsgruppen enigt i motion framförde vid 1924 års riksdag. Men även denna motion, liksom den socialdemokratiska reservationen inom försvarsrevisionen varpå den byggde, angavs öppet som ett försök att genom tillmötesgående vinna en folkmajoritet för största möjliga begränsning av rustningarna. Utan meningsskiljaktighet kan det socialdemokratiska partiet under de närmaste åren inrikta sina ansträngningar på att vinna en övervägande folkmajoritet för sin uppfattning, att de militära bördorna kunna ytterligare och väsentligt nedbringas. Ifråga om tidpunkten för ett sådant nytt steg och om formen för detsamma anser sig kongressen icke böra lämna närmare direktiv. Kongressen finner emellertid, att den moderna militärtekniska utvecklingen i luft- och gaskrigets tecken skapar nya problem, om vil-

kas fruktansvärda perspektiv hela världen måste göras medveten och som böra föranleda en snar förnyad omprövning av hela vårt militärväsendes ändamålsenlighet. Partistyrelse och riksdagsgrupp ha att gemensamt tillse, att inga möjligheter till minskning av de militära bördorna lämnas obeaktade och att partiets hittills förda politik på detta område utan tvekan fullföljes.

Under diskussionen om kvinnorna och partiet framhölls den brist som vidlåder partiet i fråga om att låta kvinnorna komma in i partiets arbete. Kongressen själv vittnade därom med sina över trehundra manliga deltagare och endast åtta kvinnliga. Att få kvinnorna i större utsträckning anslutna till partiet är dock en mycket viktig fråga och alla krafter måste beredvilligt arbeta härför. Bland männen måste bortarbetas den likgiltighet som är rådande för kvinnornas organisering. Partipressen måste även vara vaken för nödvändigheten av kvinnornas anslutning till partiet och därför införa propagandartiklar.

Under debatten framkommo även olika meningar angående organisationsformerna för kvinnorna inom partiet. Kvinnokongressens beslut att bibehålla kvinnoklubbarna och förbundsformen delgavs kongressen och att större ekonomisk hjälp begärdes av partiet, ävensom uttalandet om anställandet av en kvinnlig ombudsman.

I fråga om de motioner, som förelägo, i vilka begärdes, dels att partiet skulle ekonomisera kvinnoorganisationernas agitations- och upplysningsarbete, dels att mera plats skulle beredas kvinnorna ifråga om förtroendeuppdrag och befattningar och att minst en kvinna bör inväljas i olika styrelser inom partiet, besvarades med följande uttalande:

Kongressen, som är medveten om, att ökad anslutning från kvinnornas sida till vår rörelse är av den största betydelse, uttalar att partiet bör bland kvinnorna bedriva en kraftig, planmässig agitations- och upplysningsverksamhet, ett arbete, som bör ordnas i samförstånd med vederbörande kvinnoorganisation och under medverkan av partiets distriktsorganisationer.

Kongressen ställer till var enskild medlem av partiet en enträgen maning att bland sina kvinnliga anhöriga och i vidare kretsar verka för anslutning till vårt parti. Förverkligandet av vår rörelses syften kräver för visso gemensamt arbete av män och kvinnor.

Kongressen uppdrager åt partistyrelsen att på sätt den finner lämpligast, anordna en intensiv agitation bland kvinnorna.

Givetvis får intet beslut på partikongressen vara främmande för förbundets medlemmar, men säkerligen intressera sig kvinnorna särskilt för

Sömmerskeyrket — en lönande sysselsättning?

I Tidevarvet för den 16 juni har publicerats en artikel rörande yrkesskoleutbildning av sömmerskor och de unga elevernas möjligheter att efter slutad lärotid erhålla arbete. Det är enligt vår mening fullständigt missvisande att göra gällande, att flickorna från första arbetsåret kunna räkna med "en god ekonomisk grund". Vi äro fullt på det klara med att yrkesskolans elever ha mycket goda förutsättningar att efter lärotiden erhålla arbete, men vi kunna tyvärr inte se saken så optimistiskt som artikel förf. Det torde nog alltjämt förhålla sig så, att det råder ganska

de frågor, som beröra de socialhygieniska kraven, varför vi införa punkterna härom. Den allmänna hälsovården, mödravård och spädbarnsvård, upprättande av rådfrågningsbyråer och barnbördshus m. fl. frågor, som falla under det vida komplex av spörsmål på släktlivets område, avhandlades och blevo inrymda i partiets kommunala program.

Vi avtrycka här nedan punkterna sex och sju, men lova återkomma i senare nummer med redogörelser för flera av i punkterna inrymda viktiga spörsmål.

Punkt VI har följande lydelse:

Sanitært tillfredsställande hälsovårdsföreskrifter tillämpas.

Livsmedelshandeln övervakas.

Offentliga badhus och friluftsbad. Lek- och idrottsplatser anläggas och tillfälle till gymnastik beredes.

Befolkningen tillförsäkras god och billig sjuk- och tandvård.

Sjukvårdande åtgärder till förekommande av invaliditet samt åtgärder till förbyggande av tuberkulos och andra folksjukdomar.

Konvalescentvården befrämjas. Rekreations- och vilohem samt hem för obotligt sjuka.

Rådfrågningsbyråer för föräldrar, inrymda under den allmänna hälsovården.

Barnbördshus och vilohem åt mödrar före och efter förlossningen.

Sjukkaserverksamheten och nykterhetsrörelsen understödas.

Punkt VII lyder som följer:

Obligatorisk läkarevård för späda barn. Undervisning i barnavård.

Barnavårdscentraler, hem för ogifta mödrar med späda barn, sommarkolonier och barnkrubbor inrättas. Understöd åt behövande mödrar under amningstiden.

stor trängsel inom sömnadsyrket, och under sådana förhållanden är det knappast välbetänkt mot de ungdomar, som söka sig in på detta arbetsområde, att invagga dem i förhoppningar, som de kanske länge få vänta på att få infriade.

För att få stöd för vår uppfattning härutinnan ha vi vänt oss till fru Ellen Johnson, ombudsman för Stockholms klädningssömmerskefackförening och ledamot av yrkesskolenämnden för klädningssömnadsbranschen.

Yrkesutbildningen i Stockholms yrkesskolor är utmärkt, framhåller fru Johnson. Det göres verkligt allvarliga ansträngningar att följa med den tekniska utvecklingen på området, och säkert är, att flickorna ha fått en god utbildning när de sluta. Men det är i alla fall svårt att kunna placera dem. Ofta lyckas yrkesskolan i sina bemödanden härutinnan; flickorna få ganska bra platser t. o. m., men yrket är fju säsongyrke, och inom en tid sakna de åter arbete. Jag har t. ex. haft med två sådana fall att göra i vinter.

— Ha flickor med yrkesskoleutbildning större förutsättningar än andra att erhålla arbete?

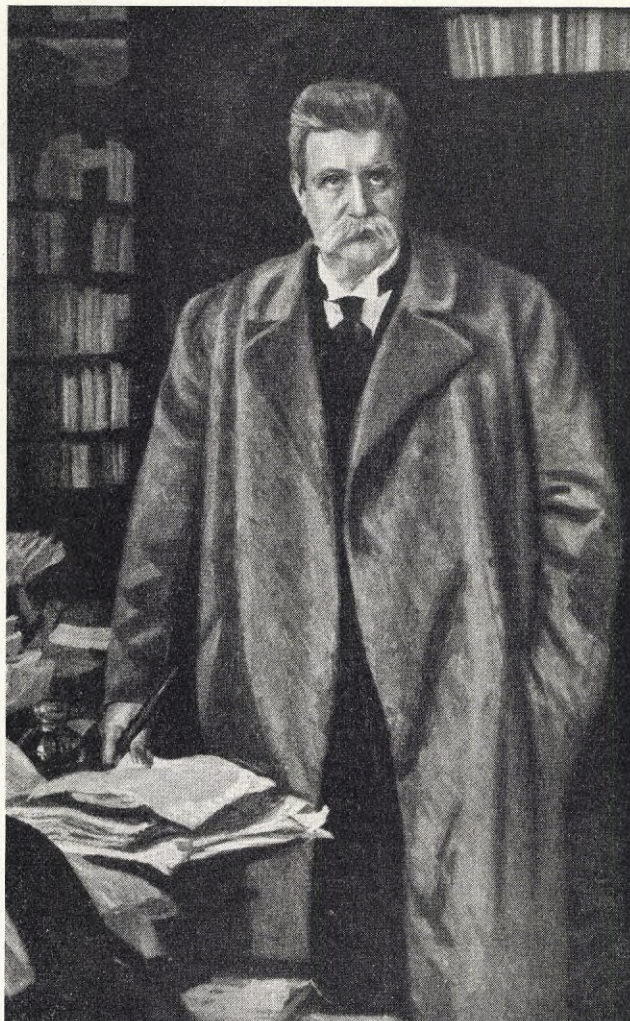
— Det kan man knappast påstå. Deras utbildning värderas högt, men hjälper dem ej i konkurrensen. Det är ju alldeles klart, att även om de fått en grundlig utbildning, så besitta de inte den rutinen som en äldre, tränad sömmerska.

— Och hur förhåller det sig beträffande de unga sömmerskornas löner? Är det riktigt, att de som sy "på styck" kunna komma upp till en lön av 200—300 kronor i månaden?

— Nej, det kan endast gälla undantagsfall. Och för resten kommer sällan en vanlig sömmerska upp till en månadslön av 300 kronor. Det är endast proverskor, som erhålla så pass hög betalning. Och beträffande elevbetalningen, som enligt artikeln i Tidevarvet uppgår till 24 kronor i veckan redan första året, måste man tyvärr konstatera, att detta inte heller är riktigt. Det har t. o. m. många gånger behövts ganska starka påtryckningar från organisationens sida för att få avtalsenliga löner för eleverna.

— Då kan man således inte anse, att arbetstillgången inom sömnadsbranschen blivit bättre?

— Nej, absolut inte. En ytlig undersökning skulle ha givit vid handen, att våra klädningstatelierer äro

Hjalmar Branting.

Oljemålning av Rickard Bergh.

Boken om Branting. Andra häftet av det stora verket nu utkommet.

Ett verkligt praktverk lovar detta arbete att bli. Det är med största tillfredsställelse man tar del av de ståtliga foliohäftenas innehåll. Höglund, som Brantings hävdateknare,

överblickar av arbetsökande. Under de senaste åren har den utländska importen av konfektion medfört en stark decimering av arbetstillgången inom yrket. Och så länge det råder sådan brist på arbete, att en stor del av kårens medlemmar måste söka sig över till andra arbetsområden, är det absolut oriktigt att skönmåla förhållandena, såsom gjorts i Tidevarvet. Man har icke rätt att avskräcka de ungdomar, som söka sig in i yrket, men man har heller icke rätt att ge dem en skev bild av det faktiska läget.

torde vara en av de briljantaste som finnas, vilket ju förut kommit till uttryck vid minnesteckningen och utredigeringen av det stora samlingsverket: Brantings tal och skrifter.

Brantings livsgärning omspannar en tid skiftande och dramatiskt spännande i högsta grad. Förf. har därför en oerhört stor rikedom av betydande och mångskiftande sidor, personhistoriskt, samhälleligt och kulturellt stoff att bearbeta och sova. Det är ett helt galleri av framstående kulturpersonligheter, som presenteras för att ge ramen till Brantings hövdingegestalt.

Utstyrseln är synnerligen förnämlig. Tidens förlag förtjänar varma lovord för ett verk som detta. Det borde vinna vidsträckt spridning. Intet annat lands arbetare torde ha bjudits en motsvarighet till detta arbete.

E. L.

V.

En arbeterskas ungdom.

Berättad av henne själv.

Bemyndigad översättning av Wera von Kræmer.

(Forts.)

Middags- och kafferasten voro icke ägnade åt vilan. Intagandet av den torftiga måltiden var snart överstökat, sedan stiekade vi strumpor eller virkade. Och trots flit och sparsamhet voro vi fattiga alla och bävade vid tanken på att mista arbetet. Alla förödmjukade sig och läto sig tillfogas de uppenbaraste oförrätter för att inte förlora dessa goda platser, för att inte bli utan bröd.

Mången flicka drabbades av den olyckan att en av hennes förmän skänkte henne sin särskilda ynnest. Men med ens bytte han om håg och nu gjorde hon ingenting till lags, kom inte framåt, fick inte på-ökt, utan avdrag. Hon hotades med avsked och en sådan stackars flicka var från den stunden som jagad, tills dess att hon inte mer kunde hårda ut, utan gick frivilligt.

Det gick sedan rykten om några, som drabbats av ett sådant öde. Den ena viskade till den andra, hon hade blivit sedd på vissa gator i uppseendeväckande dräkt eller hon hade hängt ut genom ett fönster för att locka män. Då fälldes det hårda domar och även jag var djupt upprörd. Ingen tänkte på om det blivit annorlunda ifall hon genast från början givit upp allt motstånd och gått förmännens vilja till mötes.

Om en hemlig och offentlig prostitution visste jag på den tiden ingenting, jag hade inte ens hört ordet. Längre fram, då jag bättre kunde bedöma orsak och verkan, har jag också börjat se annorlunda på dessa kvinnor, i synnerhet då jag så småningom lärde känna mången äldre arbeterska i den fabrik, där jag arbetade, om vilken det berättades att hon hade ynnestbevis av en förman att tacka för sin framskjutna ställning. Eller jag blev vittne till hur det kunde bli scener med en verkställare för att han plötsligt börjat trakassera en flicka, som besvarade honom och som han ville ha undanskaffad för att kunna få "lyckliggöra" någon annan.

Den tiden funderade jag aldrig över sådant, jag strävade endast efter att fullgöra mitt arbete ordentligt och inte komma i beröring med någon. Dessutom inträffade aldrig sådana episoder som de nämnda i vår sal, av vår "bas" hördes aldrig ett vänligt eller mänskligt ord. Han var en tyrann av värsta slag och måtte ha betraktat arbeterskorna som en

hop slavinnor. Ingen vågade någonsin klaga på honom. Han ansågs som fabrikkantens förnämsta funktionär och han tjänade honom också utan tvivel troget. Att han själv varit arbetare i samma fabrik hade han visst alldeles glömt — — —

Mina bröder hade under tiden gift sig och hade nu egna familjer att dra försorg om. Men jag för min del ville aldrig lämna min mor och det var mitt mål att hon inte skulle behöva arbeta. Jag sparade lika mycket som mina kamrater och om jag ena dagen gav ut mer än vanligt svalt jag bokstavligen den andra. Att jag inte kunde skrapa ihop någon förmögenhet insåg jag snart, men min mor ville jag befria från arbete och en nödslant ville jag ha i händelse att hon skulle bli sjuk, ty hon hade en fasa för sjukhuset. I likhet med alla de andra prisade jag mig lycklig att vara i denna fabrik och undvek noga allt som skulle kunnat lägga mig till last.

"En god arbetsgivare" var det allmänna omdömet om vår fabrikant. Hur vinstgivande exploateringen av mänsklig arbetskraft är kan man emellertid se av denna fabrik, ägaren, som verkligen var humanare mot sina arbeterskor än de flesta andra arbetsgivare, han, som betalade ut flera veckors lön åt sitt folk, när de voro sjuka, han som vid dödsfall skänkte ansevärd belopp åt de efterlevande och även annars aldrig avtog en bön om hjälp, när någon vände sig till honom i nöd, han hade det oaktat blivit rik tack vare det produktiva arbete som hans folk presterat i fabriken.

Hur jag trots detta kom att bli socialdemokrat i just denna fabrik, skall jag berätta längre fram. Tills vidare ansåg jag mig inte längre vara fattig. Tvärtom, var söndag njöt jag kungligt av den rikhaltigare middagsmåltiden, då köpte vi nämligen kött, som jag lagade. När min avlöning blev högre, fingo vi det "ännu bättre", och jag fick också ett litet glas vin med socker att dricka.

Endast ett fattades för att göra min lycka fullständig. Alla mina kamrater voro konfirmerade och berättade hur stort det gått till och vilka konfirmationsgåvor de fått av sina gudmodrar*. Men jag var inte konfirmerad, då min mor var för stolt att be någon bli min gudmor och inte heller hade hon råd att skaffa mig den erforderliga vita klänningen, alltså

* Syftar på ett katolskt bruk.

hade jag måst försaka. Då det stod i tidningarna att någon fattig konfirmerad lyckats få en gudmor eller gudfar åt sig, rådde mig min mor att pröva min lycka och anmäla mig eller också finge jag vänta tills jag kunde förtjäna så pass att jag kunde skaffa mig allting själv.

Då jag var sexton år och en man för första gången talade med mig om äktenskap, invände jag på djupaste allvar: "Men jag är inte konfirmerad!" Enligt min uppfattning måste en riktig katolik undfå detta sakrament innan hon kunde tänka på giftermål. Nu var jag sjutton år gammal och ville inte vänta längre. En kamrat, som var förlovad med en välbärgad ung man, lovade att bli min gudmor. I en avbetalningsaffär köpte jag en vacker ljus klänning, fina skodon, sidenparasoll, handskar och som krona på verket en blomsterklädd hatt. Det var en prakt! Därtill färdens, i öppen droska, ceremonien i kyrkan med den biskopliga klappen på huvudet, en utflykt därefter, en psalmbok och några andra nyttiga presenter! Nu först kände jag mig fullvuxen.

Min mor gick inte mer ut och arbetade, hon förtjänade litet hemma och skötte hushållet. Vi hade hyrt ett rum med två fönster och min yngsta bror bodde åter hos oss, men utan sovkamrat. När jag nu läste mina böcker om söndagarna, fick jag sitta vid ett fönster och detta gjorde mig överlycklig. Numera läste jag bättre litteratur, även klassikerna. Lenaus dikter gjorde ett starkt intryck på mig, flera av dem kunde jag utantill. Wielands "Oberon" svärmade jag för, också Chamisso's "Lejonbrud" kunde jag utantill. Goethe förmäddade inte ännu entusiasmera mig, jag tyckte att han var omoralisk, ja ett par epigram förkastade jag som direkt "osedliga". Först några år senare bestämde mig "Valfrändskap" för att läsa mer av Goethe. Denna, "Ifigenia" och "Hertigens dotter" har jag oftast läst av hans verk.

Kroppsligen hade jag nu blivit starkare och mera motståndskraftig. Blek var jag, men vem av mina kamrater var inte det? Trots min påtagliga goda hälsa kunde jag dock inte frigöra mig från minnet av min forna sjuklighet. Den dystra skuggan från det förflutna förföljde mig och lät mig ofta genomgå svåra lidanden. Av de orimligaste saker drog jag den slutsatsen, att jag skulle bli sjuk igen. En ryckning i ögonlocken, ett flammande för ögonen såg jag strax som förebud till den fruktade sjukdomen. Då kunde det dröja dagar innan ångesten släppte mig, jag vaknade darrande om nätterna och klamrade mig fast vid min mor. Och hon led med mig. Grannfruarna hade reda på en mängd huskurer och "sympatimedel", som de kallade sin skroekmedicin. I veckor kunde jag vara nedstämd, vilket kam-

raterna tillskrev hemliga kärlekssorger. För dem berättade jag aldrig om orsaken, jag ville inte tala om det, jag inbillade mig, att om jag talade om saken, skulle jag verkligen på allvar bli sjuk.

Mina närmaste talade mycket om att man genom en pilgrimsfärd kunde bli löst från alla upptänkliga bekymmer, och nu ville jag också pröva detta medel. Vid vallfartsorten skulle jag be med hela min själ om fullständig befrielse från den fruktade sjukdomen och om ett tecken, som skulle skänka mig visshet att min bön bleve hörd. Jag var verkligen besjälad av de frommaste stämningar.

Det var bara en sak jag hade svårt att underkasta mig. Det ansågs vara mycket viktigt att ta nattvarden och bikta sig, innan man nalkades den undergörande bilden. Men jag hade alltid haft en öövertvinnerlig motvilja mot dessa båda saker. Emellertid hade jag utan att ha förtärt en bit gått den långa vägen, ty man fick ej anamma hostian om man ätit något samma dag. Då jag böjde knä i biktstolen visste jag inte vad jag skulle säga, prästen väntade på min syndabekännelse, men jag kunde inte komma på någon synd, som jag skulle ha begått. Slutligen började prästen göra mig frågor, frågor som förvirrade och förbryllade mig. Jag svarade nej på dem alla och fick gå med en ringa bot. Den fullgjorde jag, men nattvarden tog jag inte. Trots all min fromhet kunde jag omöjligt få mig själv att tro på hostians underbara verkan, fastän jag ännu trodde på gud, en gudomlig allmakt och även på helgonens förböner. Men inför ytterligheterna hade jag alltid känt ett instinktivt tvivel. Så mycket andäktigare bad jag i stället inför den törnekrönte Jesus, som vilade i en nisch som i en grav. Framför den rädde en ohygglig trängsel. Alla kastade sig på knä för att kyssa de av spikar genomborrade trähänderna. Jag gjorde på samma sätt, tryckte mina läppar mot samma fläck, som hundraden och åter hundraden, sjuka och friska, förut vidrört med sina.

Här fick jag se tackoffer för alla de underverk, som vallfartsorten åstadkommit. Händer av vax, guld och silver hade "offrats" i mängd, till tack för en redan tillspillogiven hands botande, kryckor till minne av ett förlamat ben. Otaliga tavlor framställde räddningsscener, på en föll ett barn från flera våningars höjd och kom genom den heliga jungfruns ingripande oskadd till marken. På en annan tavla såg man ett barn räddas ur lågorna, naturligtvis av Maria, himladrottningen, inte tack vare brandsoldatens mod. Där fanns andra tavlor där skenanade hästar sparkat omkull barn, som förblivit oskadda. Tacksägelse för frälsningar ur alla möjliga dödsfaror, tacksägelse för en undsluppen ruin, för befrielse från sjuk-

dom och för ett lyckligt avslutat giftermål. För alla dessa underverk hade de lyckligt offrat rika skänker, och händelserna bestyrktes av vittneshandlingar.

Jag kan inte påstå att jag var alldeles fri från tvivel, jag hade ju också många gånger bett, utan resultat. Men jag köpte mig ett offerljus, utan att ha reda på att om det skall göra åstundad verkan, skall man själv stå bredvid och se på, hur det brinner ner. Sedan kom jag under fund med, att en dylik vaxstapel blir såld på nytt och icke endast fabrikanter förtjänar därpå, utan också kyrkan med ränta på ränta.

Den förnämsta attraktionen vid vallfartsorten är en bild av "guds moder". Till bilden kommer man på en trappa, som man endast får bestiga på knä. Vid varje avsats ber man ett fader vår, så får man slutligen den bön beviljad, som man ber till helgonbilden. Jag såg kvinnor krypa från avsats till avsats och gjorde själv likadant. Mariabilden var oerhört dyrbart smyckad. Silver, guld och pärlor i en av mig aldrig förr skådad massa kunde jag få beundra här. Hela bilden glänste och glimmade. Man fick inte komma den när, ett galler skyddade jungfrun och hennes dyrbarheter från varje beröring; endast på vördnadsfullt avstånd fingo de bedjande beskåda henne. Med all denna prakt för ögonen skulle jag nu i andäktig bön framställa min önskan. Ingen tanke fick ägnas yttervärlden, den hjälpsökandes inre skulle vara helt uppfyllt av gud och jungfru Maria. Det var inte underligt att jag med ängsliga tvivel vände hem från vallfartsorten! Nog hade mina blickar vilat så mycket på helgonbildens rika utstyrelse att jag kände mig inte ha haft den rätta andakten!

Vallfarten gjorde ingen verkan, min ängslan var oförminskad. Än en gång ville jag pröva på, och vi vandrade till en helig ort, som ansågs särskilt sträng och var mindre praktfull. En vallfartsort för fattiga! En varm julisöndag gävo vi oss av kl. fyra på morgonen. Fem timmar hade vi att gå. Vi unnade oss inte en droppe vatten på vägen, jag ville göra full bot för att bli delaktig av nåden. Trötta, hungriga och törstiga, överhöljda av damm kommo vi fram. Tusentals människor strömmade till under förmiddagens lopp. Inte bara kyrkan, också värdshuset voro överfyllda med folk. Trängseln vid

allt flera

köpa i

Konsum

Principen är där:
sunda varor i
sunda butiker.

gudstjänsten, då de vallfärdande tågade in med fanor, var så stor att det inte kunde bli tal om någon verklig andakt. Det var ett oavbrutet kommande och gående, ett knuffande och armbågande. Så böner och en ännu värre trängsel, när de, som svimmat i den avskyvärda atmosfären, skulle bäras ut. Krymplingar, som mödosamt släpade sig fram på kryckor, andra olyckliga, som buro skärmar för sina halvblinda ögon, sjuka barn på mödrarnas armar, kvinnor i höggradig grossess, vilka både om en lycklig barnsäng och åter andra, som både att bli välsignade med barn. Alla knuffades i denna vilda trängsel. Och sedan de överfulla restauranterna, där det dracks och väsnades utan måtta. Jag hade fått avsmak för det hela och gjorde aldrig mer några pilgrimsfärder. Min tro var visserligen inte rubbad, men jag fann att man bad bättre hemma än i en omgivning, som mera erinrade om upptägen vid en lantlig fest än i ett heligt rum.

(Forts.)

Rekvirera den högaktuella broschyren, som utgivits av Soc-dem. Kvinnoförbundet. Se annonsen å sid. 7.

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

Blekinge socialdemokratiska kvinnodistrikts årskonferens.

Kvinnodistriktet höll sin årskonferens i Karlshamn den 1 april. Distriktets ordförande, fru Bernhardina Bengtsson, öppnade konferensen, varefter fruarna Bernhardina Bengtsson och Stina Nordin utsågos till ordförande. Till sekreterare och referent valdes fru Anna Johansson.

Av styrelsens berättelse framgick, att medlemsantalet är 151, fördelat på nio klubbar. Distriktsstyrelsen har under året anordnat en större agitationsturné genom länet med fru Agnes Söderqvist från Västerås som talare. V. U. har vid ordnandet av dessa möten försökt bearbeta kvinnorna å de platser, där ej några kvinnoklubbar finnas. Flera kamratmöten ha hållits, varvid diskuterats flera, särskilt för kvinnorna aktuella frågor, bl. a. "Gift kvinnas rätt till arbetsställning". Ett stipendium å 50 kr. har tilldelats en av distriktets medlemmar, som har bevistat en av A. B. F:s kvinnokurser vid Brunnsvik. Dessutom har distriktet lämnat ett stipendium å 60 kr. för bevistande av dylik kurs 1928. Distriktet kommer att sända två ombud till kvinnokongressen i Stockholm.

Räkenskaperna under året ha balanserat på en summa av kr. 516: 83.

Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet för det gångna året. V. U. förlades till Karlshamn.

Därefter företogs val av distriktsstyrelse. Till ordförande valdes fru Bernhardina Bengtsson, kassör fru Hilda Jönsson, sekreterare fru Olivia Karlberg. Övriga styrelsemedlemmar fru Ida Nilsson, Ronneby, och fru Lotten Stendal, Sölvesborg. Till revisorer valdes fröken Anna Bergkvist, fruarna Ulla Rydholm och Tora Andersson.

Frågan om omorganisationen av kvinnorörelsen behandlades. De flesta av talarna voro av den åsikten, att en omläggning av kvinnorörelsen i den stil som föreslagits ej vore lycklig. Beslutades anordna ett kamratmöte i maj månad. Konferensen uttalade sig för ordnandet av en större sommarfest å någon därför lämplig plats.

Efter konferensen vidtog samkväm, vid vilket förekom musik, sång av damkör, deklamation och servering av kaffe.

Ref.

Den Internationella sammanslutningen för studiet och förbättrandet av rådande förhållanden inom industrien, främst med avseende å den därinom sysselsatta mänskliga arbetskraften, håller sin sedvanliga kongress i Cambridge, England, 28 juni—3 juli.

Många intressanta spörsmål äro upptagna å kongressens dagordning och inledare av de olika frågorna äro i flesta fall experter på sina områden.

Som bekant är yrkesinspektrisen fröken Kerstin Hesselgren, Stockholm, ordförande för denna internationella sammanslutning.

Fru Kristina Åkerberg, Hälsingborg, 70 år.

70 år fyllde d. 17 maj vår klubbkamrat fru Kristina Åkerberg. Hon har tillhört socialdemokratiska kvinnoklubben här i Hälsingborg 25 år. Har alltid varit vaken och intresserad. Hennes ljusa syn på livet och hennes alltid försynta och goda framträdande har gjort henne till en av alla avhållen klubbkamrat. Socialdemokratiska kvinnoklubben önskar henne lycka och glädje på hennes 70-årsdag. Må vi ännu i många år få se henne inom vår klubb som hittills, verksam och närvarande vid alla våra möten.

En storslagen semesterresa

Över Oslo till Hamburg och åter med amerikångaren "Polonia".

Onsdagen den 8 aug. kl. 10.20 komma 700 skandinaver att anträda en semesterresa till Hamburg med amerikångaren "Polonia". Fartyget är i stånd att taga 1,100 passagerare. För att det skall bli god plats har deltagareantalet begränsats till 700. Fredagen den 10 augusti kommer sällskapet till Hamburg där de viktigaste sevärdheterna och en del utflykter komma att företagas. Måndagen den 13 aug. kl. 18 företages återresan med ankomst till Oslo onsdagen den 15 kl. 7 och till Stockholm samma dag kl. 21. Till Oslo anträda deltagarna från Sverige resan den 7 augusti kl. 21.58 från Stockholm.

Från Oslo och åter till Oslo bli kostnaderna 200 kr., alla utgifter, även drickspengar, inberäknade. För deltagarna från Sverige, för vilka tågresan från hemorten till Oslo och åter tillkommer, blir det emellertid en prisnedsättning så att hela kostnaden, tågresan till Oslo från Stockholm och åter inberäknad, blir 225 kr. pr delt. om det blir minst 30 delt. så att gruppbiljett för tågresorna kunna erhållas.

Prospekt erhålles från A. B. F:s Stockholmsavdelning, Drottninggatan 88, Stockholm. Intresserade torde anmäla sig i god tid!

**GYNNA MORGONBRIS
ANNONSÖRER!**

Västgöta—Dals socialdemokratiska kvinnodistrikts årskonferens.

Den 25 mars höll Västgöta-Dals kvinnodistrikt årskonferens i Göteborg. Konferensen öppnades med ett kort hälsningsanförande av distriktets ordf. fru Vilma Nilsson. Åtta klubbar voro representerade med sammanlagt 17 ombud.

Av årsberättelsen framgick att distriktets medlemsantal vid årsskiftet utgjorde 342, fördelat på tio klubbar. Arbetet hade bedrivits med framgång. För agitationen i distriktet hade anordnats dels en turné med fru Agnes Söderqvist från Västerås som talare, dels tvenne större möten med fru Emmy Freundlich från Wien som talare.

Inom distriktet finnas rätt många studiecirklar i olika ämnen såsom kommunalkunskap, fackföreningskunskap, litteratur m. m. Flera av klubbarna ha även sänt stipendier till kortare kurser i vilka ämnen ha varit nationalekonomi och socialism.

Revisionsberättelsen föredrogs och den liksom verksamhetsberättelsen godkändes och full och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Så övergick man till diskussion om förslaget om Kvinnoförbundets omorganisation. Grundlinjer för nämnda omorganisation har utarbetats av kvinnoförbundets styrelse, vilka upplästes. Den planerade omorganisationen innebär bl. a., att ett kvinnligt sekretariat bör bildas, som i samråd med partistyrelsens leder agitation- och upplysningsverksamheten bland kvinnorna. Där förhållandena icke äro gynnsamma för bildandet av kvinnoklubbar kunna de direkt till arbetarekommunerna anslutna kvinnorna bilda särskilda sektioner, för bedrivande av upplysnings- och propagandarbete. Sektionerna ekonomiseras av arbetarkommunerna. Kvinnorna, anslutna till arbetarkommunerna, bilda särskilda distrikt inom samma område som partidistriktet, och vid de årliga konferenserna äger varje inom distriktet till partiet ansluten organisation rätt att sända ett ombud på varje påbörjat 500-tal kvinnliga medlemmar. Kostnaderna för verksamheten bestrides av distriktet. Som huvudledning för arbetet bland kvinnorna väljes ett kvinnligt sekretariat, bestående av sekreterare, ombudsman och fem övriga medlemmar. Ombudsmannen har att utföra agitation- och instruktionsarbete ute i landet.

Under den livliga diskussionen om dessa angelägenheter framfördes många olika synpunkter men flertalet visade sig dock vara avgjort för förslaget sådant det framställdes i de ovannämnda grundlinjerna. Konferensen beslöt alltså att tillstyrka detsamma tills det under den stundande partikongressen kommer upp för slutgiltig behandling.

Efter kafferast fortsattes förhandlingarna i raskt tempo. En särdeles viktig fråga, nämligen kvinnodistrikts rådfrågningsbyrå för mödrar och dess verksamhet var föremål för diskussion men man fattade icke denna gång några beslut om densamma. Därpå övergick man till styrelseval varvid distriktsstyrelsen i sin helhet omvaldes. Den består av följande ledamöter: fruarna Vilma Nilsson, Tora Skoglund, Göteborg, Augusta Wellerstedt, Mölndal, (v. u.), Hanna Hällander, Ämål, Emma Lindberg, Borås. Revisorer blevo fruarna

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Halmstad.

Halmstads soc.-dem. kvinnoklubb höll den 8 febr. årsmöte. Efter en sång, protokollsuppläsning och rapporter, under vilken senare punkt prenumerationsfrågan på Morgonbris, kontingentfrågan samt representationen vid förbundskongressen behandlades, övergicks till årsmötetsförhandlingarna.

Klubben har hållit 11 ordinarie möten samt anordnat tvenne offentliga föredrag under det gångna året. Åtskilliga diskussionsämnen ha förekommit. Klubben har bekostat deltagare vid studie- och folkhögskolekurser. Medlemsantalet var vid årets slut 55. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 681:35 med ett saldo till 1928 på kr. 42:04. Berättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades.

Styrelsen utgöres av: ordf. och korresp. Signe Jacobsson, v. ordf. Olga Lindström, sekr. Bernhardina Sandberg och kassör Märta Ek. Till revisorer omvaldes fruarna Sigröd Abrahamsson och Gerda Häll. Till klubbens ombud vid A. B. F:s lokalavdelnings möten utsågs fru Anna Johansson.

Årsmötet präglades av en utmärkt stämning, som bådar gott för det påbörjade verksamhetsåret.

Från Växjö.

Växjö soc.-dem. kvinnoklubb höll den 21 febr. årsmöte. Av styrelsens berättelse framgick, att klubben hållit 8 ordinarie möten samt styrelsen 10 möten. Ett agitationsmöte har hållits med fru Ruth Gustafson från Stockholm som talare. Hon höll ett mycket medryckande och uppmärksammat föredrag, framhållande betydelsen av kvinnornas såväl fackliga som politiska organisationer.

Föredrag har även hållits vid en fest, anordnad av klubben i Folkets park, av riksdagsman Blomkvist, som talade för fortsatt framgång för kvinnorna på det politiska området.

Den Internationella kvinnodagen firades i Växjö av distriktets samtliga klubbar. Föredrag hölls även denna gång av riksdagsman Blomkvist. Sång utfördes av Växjö manskör. Efter föredraget hade klubben inbjudit till kamratmöte varvid en del betydelsefulla frågor diskuterades. Efter kamratmötet bjöd klubben sina främmande gäster på middag, varvid den angenämaste stämning var rådande.

Klubben var representerad med ett ombud vid distriktskonferensen i Växjö. En vällyckad julgransfest har hållits. Av Morgonbris har försålts 380 ex. Dessutom har arbetarekommunen rekviderat 50 ex., vilka utdelats gratis bland utomstående. Klubben har 2 representanter i barnavårdsnämnden.

Till styrelse för det kommande året äro

Hedvig Johansson, Maria Johansson samt fröken Augusta Nilsson.

Konferensen gav styrelsen i uppdrag att ordna på bästa sätt för den kommande valagitationen. Till ombud till kvinnokongressen valdes fru Vilma Nilsson.

H. S.

valda fruarna Emma Löfkvist, ordf., Klara Elm, kassör, Ingeborg Petersson, sekr., Gärda Sunesson och Olga Björkman. Korresp. sekr. blev fru Emma Löfkvist, Nygatan 6. Till kommissionär för Morgonbris valdes fru Gärda Sunesson.

På grund av sjukdom hade fru Anna Ljungkvist av sagt sig omval och uttalade klubben därför sitt tack för det arbete fru Ljungkvist nedlagt för klubbens framgång.

Styrelsen hyser en livlig önskan att klubben måtte gå framåt och dess arbete bli fruktbärande. Men för att vi skola kunna göra någon insats i det politiska arbetet fordras först och främst skolning av oss själva, så att vi liksom männen kunna få inflytande i de församlingar, där kvinnorna i första hand böra ha sitt säte.

Även bör varje medlem föra en energisk agitation bland arbetarkvinnorna, så att klubben kan växa sig stark, en förutsättning för att vi skola kunna vinna framgång för de frågor, som i första hand ligga oss närmast.

Må lycka och framgång i arbetet följa den nya styrelsen för kvinnornas gemensamma strävanden! S e k r.

Från Essvik.

Essviks-Nyhamns soc.-dem. kvinnoklubb höll den 28 januari årsmöte, varvid Njursunds arbetarekommun samt ungdomsklubb voro inbjudna. Av styrelsens och revisorernas berättelser framgick att klubben haft ett gott och framgångsrikt år. Särskilt må nämnas den kurs i sexuell hygien som klubben anordnat i upplysningshänseende och för vilken intresset var stort, föreläsare var d:r Ada Nilsson, Stockholm. Klubben har även hållit föreläsningar i andra aktuella frågor. Klubben har under året hemtagit 720 ex. av tidningen Morgonbris samt broschyrer. Vid årets slut ägde klubben 79 godkända medlemmar.

Den nya styrelsen består av Hulda Skoglund, ordf., Anny Grelsson, sekr., Fina Berglund, kassör, och Betta Englund; revisorer Elvira Olsson, Johanna Jonsson. Sedan andra nödiga val företagits var mötet berett för den lekamliga välfägnaden vid kaffebordet. Vidare förhöjdes stämningen med musik. Ordf. ställde ett maningsord till de inbjudna utomstående kvinnorna att gå in i klubben, deltaga i arbetet för att förverkliga det ideella mål som är vår strävan, för lika rätt åt alla.

Med hälsningar till alla klubbar landet runt. C. M.

Från Orsa.

För första gången sedan klubben bildades den 2 maj 1926, vilja vi genom Morgonbris omtala hur vi ha det i norra delen av Dalarna. Medlemsantalet var vid dess början 12, och vid årsmötet 21 (i år). Klubben har gått stadigt framåt, ej så mycket i medlemsantal men i inre stabilitet. Inkomster och utgifter ha under år 1927 balanserat på en summa av kr. 351:08.

Under år 1927 har klubben deltagit med 2 stipendiater i partiets upplysningskurs i Stockholm, den ena partidistriktets stipendiat, den andra klubbens. Dessutom har klubben med god framgång deltagit i spridningen av partiets press och övrig litteratur.

Klubben har ännu ej fått någon representant inom den kommunala förvaltningen, men hoppas att vi snart skola få

något inflytande på sådana frågor som äro viktiga för oss. Klubben är kollektivt ansluten till arbetarekommunen och A. B. F:s avdelning här. Intresset är stort bland medlemmarna, och vi ha all anledning se ljust på klubbens framtid. Härmed en hälsning till kamrater landet runt.

E—N—a B.

Från Mölndal.

Mölndals soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 8 februari. Klubben har under året haft 11 ordinarie och 1 extra möte, styrelsen har haft 12 sammanträden. Föredrag har hållits av riksdagsman Vilhelm Carlsson, överlärare Ernst Lindstrand samt f. landstingsmannen Th. Nilsson. Vid klubbens 5-årsfest talade fru Agnes Söderquist från Västerås. Ordf. i Västgöta-Dals kvinnodistrikt fru Vilma Nilsson har även medverkat vid ett par möten. En vällyckad julfest har hållits.

Vid en föreläsningkurs i nationalekonomi, anordnad av Mölndals Folkbildningsförbund med professor Vestin-Silverstolpe som föreläsare, har klubben haft 6 stipendiater. Bland frågor som diskuterats må nämnas: "Fria badresor för klena barn", "Ungdomsarbetslösheten", "Inrättandet av lärlingskurser för arbetslös ungdom", m. fl.

Klubben är representerad i stadsfullmäktige och folkskolestyrelsen samt i ett flertal andra styrelser och nämnder och i kvinnodistriktets V. U.

Till ordf. omvaldes fru Gerda Ljungström och till kommissionär för Morgonbris fru Hedvig Thimell. Ett flertal nya medlemmar ha under året ingått i klubben vilket man kanske vågar tyda som bevis på ökat intresse för kvinnorörelsen även här i Mölndal. R e f.

Från Stjärnsund.

Stjärnsunds soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 12 februari.

Styrelse- och revisionsberättelsen föredrogs och beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Vid företaget styrelseval omvaldes Hilma Björk, ordf., Anna Hedman, sekr., Hulda Andersson, v. ordf., Ingeborg Andersson, v. sekr., samt nyvaldes Tora Ståhlberg, kassör. Till kommissionär för Morgonbris valdes Frida Sundberg. Av styrelseberättelsen framgår att klubben haft 12 ordinarie möten och 2 samkvämsmöten, ett med arbetarekommunen och ett med Sandvikens kvinnoklubb.

Bland frågor som diskuterats må nämnas: föreläsnings- och studiefrågor, tidsningsfrågor, omorganisationsfrågan, medlemsfrågor m. fl.

Ett stort kamratmöte hölls i början av juni där alla Dalarnes kvinnoklubbar voro inbjudna ävenså arbetarekommunernas och ungdomsklubbarnas kvinnliga medlemmar. Som talarinna medverkade fru Agnes Söderquist från Västerås. Vid konferensen i Falun var klubben representerad med ett ombud. Två medlemmar ha beviljats föreläsnings- och instruktionskurs i Falun. För ekonomins stärkande har klubben anordnat korgfest, sommarfest, Luciafest med föredrag och tablåer. Till skolresekassan har skänkts 50 kr., till arbetslösa 80 kr. samt till A. B. F.-avdelningen 20 kr. Nio av klubbens medlemmar deltaga i cirkelarbete. Av Morgonbris har försålts 760 ex. och gratis utdelats 50 ex. Inkomster och utgifter ha under året balanserat på en summa av kr 2,348. Medlemssiffran

är 41 st. Med anledning av att klubben hade sin 5-årsdag hade styrelsen ordnat med ett trevligt dukat kaffebord, sång och uppläsning. Mötet som förflöt under bästa stämning avslöts med ett tack till styrelsen samt ett leve för klubbens framgång. Med kamrathälsning. Dora S.

Från Storvik.

Storviks soc.-dem. kvinnoklubb höll den 6 februari årsmöte. Mötet var enskilt, talrikt besökt och hade festlig prägel. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Ur berättelserna må nämnas. Klubben har under året hållit 18 möten, ett kamratmöte då folkskollärare Frej Emil Larsson föreläste om folkskolans uppkomst och utveckling i Sverige, två syföreningar för sjuka kamrater ha även hållits då kommunens komminister och pastor medverkade. Klubben firade den 9 november 1927 sitt 10-årsjubileum med en offentlig fest då journalist Carl Boström skildrade arbetarrörelsens historia, vari han även betonade den stora insats kvinnorörelsen gjort för dess goda utveckling.

Klubben har representerats med ombud i andelsägande föreningar samt vid distriktets 10-årsjubileum. Bidrag har lämnats till bl. a. bildningsfonden.

Vid årets början hade klubben 38 medl. och vid dess slut 39. Morgonbris har försålts med 315 ex. Styrelse för 1928 äro fru ar Elsa Löv, ordf., Cecilia Tiderman, sekr., Beda Boman, kassör, Lina Johansson, v. ordf., Tea Lindfors, v. sekr., Hanna Strömquist och Thyra Thunberg, revisorer, referent och kommissionär Hanna Strömquist. Hälsningar till kamrater landet runt. Ref.

Från Eskilstuna.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb hade i februari årsmöte. Års- och revisionsberättelserna lades med godkännande till handlingarna och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Utgifter och inkomster ha under året balanserat på kr. 547:23. Ur årsberättelsen framgår, att klubben under året varit i livlig verksamhet. Förutom de ordinarie mötena ha anordnats kamratmöte, vari ett flertal av länets klubbar deltog. Samtidigt firades den internationella kvinnodagen. Vidare ha samkväm och julgransfest varit anordnade. Föreläsningar och diskussionsfrågor ha förekommit i skilda ämnen.

Klubben har varit representerad genom ombud vid distriktskonferensen i Sparre-

holm, vid partidistriktets kretsmöten, vid kvinnokursen i Stockholm samt vid A. B. F:s möten. Av tidningen Morgonbris har sålts 1,550 exemplar. Klubben har representanter i stadsfullmäktige, nykterhetsnämnden, skolstyrelsen, barnavårdsnämnden, pensionsstyrelsen samt fyra vårdare i stadens fattigvårdsdistrikt.

I styrelsen nyvaldes fru Mina Nilsson. Övriga ledamöter Laura Andersson, Amy Jonsson, Elin Hedberg och Annie Norrman. Revisorer Anna Berg och Anna Lindgren. Till kommissionärer för Morgonbris omvaldes fru Ester Beckman.

Fru Ida Adamsson redogjorde för det arbete en vårdare har utföra samt inledde en diskussionsfråga om avlönade eller icke avlönade fattigvårdare. Å nästa klubbmöte skall diskuteras: "Hur få samarbete mellan föräldrar och lärare?" Å mötet, som präglades av gemytlig stämning, förekom även sång ur Tidens nya sångbok.

Från Vansbro.

Vansbro soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte för en tid sedan. Klubben har under det gångna året utfört ett gott arbete.

Styrelseberättelsen godkändes, ävenså revisionsberättelsen och beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet. Till styrelse valdes följande personer: Erika Berg, ordf., Ada Zetterström, v. ordf., Karin Jonsson, sekr., Julia Andersson, kassör och Charlotta Bergvall, v. sekr.,

Till revisorer valdes Gunhild Smedberg och Emilia Eriksson.

Efter de egentliga årsmötesförhandlingarna behandlades ett flertal organisatoriska frågor, varefter det hela avslutades med ett gemytligt kaffesamkväm.

Under året ha 5 styrelsesammanträden hållit samt 12 ordinarie och 2 extra möten. En familjefest har hållits för klubbens medlemmar.

I klubbens strävan att inbringa nödiga medel för arbetet har en basar hållits i gemenskap med arbetarekommunen, samt genom medlemmars offervilliga arbete har även två syaktioner hållits, vilka lämnat gott ekonomiskt resultat. Till en av medlemmarna har insamling företagits, som inbringade kr. 30:50.

Klubben deltog i årets första majdemonstration. Dagen efter första majfirandet voro några medlemmar av klubben till ålderdomshemmet och bjödo de gamla på kaffe med dopp.

Under september firade klubben sin ettåriga tillvaro med samkväm. Till kamraternas heder kan gott sägas att denna fest var lyckad. Efter densamma bjödos även pensionärerna på kaffe. Ävenså hade klubben anordnat en julfest i Folkets Hus, som var talrikt besökt. Till barnen utdelades gotter av olika slag.

Av medel som inbringats under året beslöt klubben att utdela 10 kr. till var och en av några ålderstigna och orkeslösa personer. Detta blev även verkställt av

styrelsen och samtliga mottagare visade sin stora tacksamhet både syn- och hörbarligen.

Av tidningen Morgonbris har under året försålts 392 exemplar. Inkomster och utgifter ha balanserat med kr. 946:04 med ett saldo till 1928 av kr. 28:76.

Klubben har varit representerad med 1 ombud vid instruktionskurs, 2 ombud till kvinnodistriktets konferens, samt 1 ombud vid en studiekurs i Stockholm.

Vid årets början hade klubben 29 godkända medlemmar, 8 nya medlemmar ha ingått och 6 ha begärt och erhållit utträde. Således finnes vid årets slut 31 godkända medlemmar.

Erika Berg.

Kvinnokongressen.

(Forts. fr. sid. 5.)

Slutligen beslöt kongressen uttala ett tack till doktorerna Stéenhoff och Ada Nilsson för den banbrytande upplysningsverksamhet, de utfört på sexualhygienens och barnavårdens område.

Kongressens dagordning upptog även en hel del frågor för valagitationen och för avdelningarnas arbetsprogram, i vilka inledande föredrag höllös. Sålunda talade Typografiförbundets förtroendeman, Sigvard Cruse, om ungdomsarbetslösheten, Olivia Nordgren om likalönsprincipen och familjelönefrågan samt obligatorisk läkarevård i skolorna, Agda Östlund om kvinnans ställning inom pensionsförsäkringen, änke- och barnpensioneringen samt förlossningshemsfrågan, Nelly Thüring om obligatorisk tandvård åt skolbarn — i samband med behandlingen av motion i samma fråga —, Signe Vessman om moderskapsförsäkringen, och Sigrid Gillner om fredsfrågan.

Samtliga dessa frågor debatterades ganska livligt.

Innan val av styrelse ägde rum beslöt kongressen beträffande val av expeditionsförare uppdraga åt den blivande förbundsstyrelsen att avakta partiets beslut angående kvinnlig ombudsman och först där- efter tillsätta expeditionsförare, som därigenom automatiskt blir styrelsemedlem.

Därefter omvaldes Signe Vess-

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.P.A.
STOCKHOLM

Obs! Detta märke på varje plagg.

BARNHUSGATAN 20

Köp vad Ni behöver
för hushållet hos

LINNÉA

STOCKHOLM

På avbetalning

Herr- & Damkläder

Korkmattor,
Mjuka mattor,
Gardiner,
Täcken, Filtar,
Turistsängar
m. m.

STRÖMBERG & Co

BARNHUSGATAN 16,
TUNNELGATAN 23.

man enhälligt till förbundets ordförande.

Till övriga medlemmar i V. U. valdes Agda Östlund, Anna Svensson (omvalda) och Hulda Flood (nyvald).

Till suppleanter utsågos Anna Alzén och Hilda Söder.

Till ombud för landsorten valdes: Disa Västberg, Nelly Thüring, Martha Larsson, Olga Andersson, Agnes Söderquist och Anna Wallin, med Anna Åberg, Sigrid Gillner-Ringenson och Amanda Johansson som suppleanter.

Till revisorer valde kongressen: Elin Engström, Beda Jansson och Annie Wallentheim, med Gerda Bergstrand och Ottilia Strid som suppleanter.

Kongressen avslutades lördagen den 2 juni och hade då pågått i fem dagar, således längre tid än som från början beräknats. Och ändock måste några frågor, som man även beräknat medhinna, strykas från dagordningen.

Vid avslutningen talade fru Anna Sterky, förbundets hedersordförande, som erinrade om den tid då man måste leta med ljus och lykta för att få tag i kvinnor som kunde och vågade säga några ord offentligt. Hon ville särskilt påpeka detta för de yngre kvinnorna, som otåligt tycka att vi inte komma någon vart. Det går oerhört framåt. Under den tid som förflutit sedan förra kongressen kan den, som är åskådare på avstånd, bäst konstatera detta. Ni unga vandra på banade vägar och ni ha rösträtten, vi fingo trampa stigen först och saknade inflytande.

Kongressens danska gäst, fru Nelly Hansén, uttalade sin stora glädje över att hava fått vara med på denna kongress. Hon var oer-

hört imponerad av densamma och var förvissad om att de svenska kvinnorna skola visa sina danska systrar vägen. Hon trodde att en sådan kvinnorörelse som den svenska vore av oerhört stor betydelse för arbetarörelsen. Anslutningen till partiet är i Danmark mycket stor bland kvinnorna, som utgöra nära hälften mot männen. Det visar sig också att ökningen av nya medlemmar till partiet utgöres av en högre procent kvinnor. Här har alltså partiet att göra landvinnigar. F. n. stå 48,469 kvinnor i partiet i Danmark. Partiet har en vida spridd och uppmärksam press med icke mindre än 70 dagliga tidningar. Beklagligt nog ingen tidning av Morgonbris' sort, intet eget organ. Den största välvilja en dansk partitidning kan visa sina kvinnor är att ägna dem ett tiocentimetersutrymme. Fru Sterky höll vid ett tillfälle ett oerhört stiligt föredrag i Köpenhamn, som refererades i parti-pressen på 3 à 4 rader. Tal:s blickar hade ofta gått till kongressens pressbord och hon var särskilt imponerad av dessa unga kvinnliga journalister och sekreterarna. Vad de betytt för kvinnorna och kongressen framgår icke minst av de flersidiga referaten i Social-Demokraten. Danmark behöver duktiga och välskolade kvinnor som kunna göra sitt inflytande gällande i arbetet på samhällets omdaning till något bättre och lyckligare. I det hänseendet äro de svenska kvinnorna framom oss. Tal. slutade med att frambara ett tack till förbundets ordförande och de fem socialdemokratiska riksdagsmännen och uttalade en förhoppning att kongressens beslut skulle avsätta goda resultat i den svenska socialdemokratien.

Till Anna Sterky och fru Hansén överräckte Signe Vessman vardera en praktfull bukett röda rosor med röda sidenband och uttalade kongressens tack för deras arbete för socialdemokratien och närvaro här.

Martha Svensson uttalade ett tack till banbrytarna, Anna Wallin tackade å egna och kamraternas vägnar förbundsstyrelsen och stockholmskamraterna och Hildegard Ström framförde Kvinnliga fackliga samorganisationens tack för inbjudan till kongressen.

Signe Vessman framförde förbundsstyrelsens tack till kongressdeltagarna samt riktade dessutom ett tack till de genom omorganisationen av förbundsstyrelsen avgående ledamöterna, Anna Lindhagen, Ruth Gustafson och Sigrid Lundin,

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM
TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

vilka samtliga nedlagt ett gott arbete inom förbundet. Tal. hoppades att de icke därmed voro avkopplade från förbundet utan att de ställde sig till förfogande som talare, sakkunniga och rådgivande.

Det utbringades taktfasta och upprepade leven för socialdemokratien, för kvinnorörelsen och för kvinnornas framtida utveckling i socialismens tjänst.

Till sist sjöngs Kvinnornas international och Internationalen, ordföranden slog klubban i bordet och förbundets andra kongress var avslutad.

Gör agitationen bland kvinnorna lyckad genom anordnande av trevliga möten och samkväm.

Liten familj

blir inte stor om man i god tid gör sina inköp hos oss. Upplysningsbroschyrer och prislista mot 45 öres porto. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Dre Ess

Smalar Som Smör

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinnodistrikts rådfrågningsbyrå för mödrar. Doktor Gärda Lidfors av Geijerstam, Götabergsgatan 26, Göteborg. Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl. 11 f. m.—1 e. m.

Krig, fred och försvar är titeln på en bok som major K. A. Bratt i dagarna utgivit på Tidens förlag. Han har däri samlat såväl sina egna uppmärksammade inlägg i försvarsfrågan, sådan den i hela dess vidd ter sig med luftvapnets nuvarande möjligheter till gasanfall på den civila befolkningen, som ock de mera betydande inlägg som från skilda håll gjorts i diskussionen om de synpunkter, major Bratt framlagt. Då försvarsfrågan, i det nya läge den synes komma, tilldragit sig allmänt intresse, bör denna skrift kunna räkna på stor uppmärksamhet. Priset är kr. 1:50.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund. Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Expeditionsförare: Fru Hulda Flood, Upplandsgatan 1, 3 tr. ö. g. Tel. Norr 288 86.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Obs.! Lokal i O-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. Nelly Thüring, Barbro Stigsdottersvägen 112. Tel. Enskede 15 91. *Styrelsen.*

Pensionera Eder själv genom insättningar å

Pensions-räkning i

Södermanlands Enskilda Bank (T)

**ARBETAR-BODENS
DAMEKIPERING
Holländaregatan 7**
säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoftor.
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.**

Nyköpings soc.-dem. kvinnoklubb har möte 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Obs.! Ändrad lokal. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm. *Styrelsen.*

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta fredagen i varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m. Uppbörd och inskrivning varje möte. Obs.: Ändrad lokal. *Styrelsen.*

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 1:a onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Eriksson, St Eriksg. 47. Tel. Kungsh. 1244.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i Studiehjemmet, Drottninggatan 88, 1 tr. *Styrelsen.*

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal. *Styrelsen.*

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln torsdagar kl. 8 e. m.

Södra Förstäderas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i bibliotekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Gröndal 1 16. Sekr. Fru Karin Käll, Hågersteng., Aspudden. Tel. 5 28.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m. *Styrelsen.*

Malmö Soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. fr. Anna Ekberg-Åkesson, Smedstorpsg. 28. Tel. 8813. Korresp. sekr. fru Matilda Pettersson, Östra Förstadsгат. 10 B. Tel. 106 40.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. *Styrelsen.*

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus. *Styrelsen.*

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal. *Styrelsen.*

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 3:dje måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37. *Styrelsen.*

Tillberga soc.-d. kvinnoklubb håller ordinarin möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba. *Styrelsen.*

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. *Styrelsen.*

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda. *Styrelsen.*